

HRVATSKA UDRUGA PARAPLEGIČARA
I TETRAPLEGIČARA

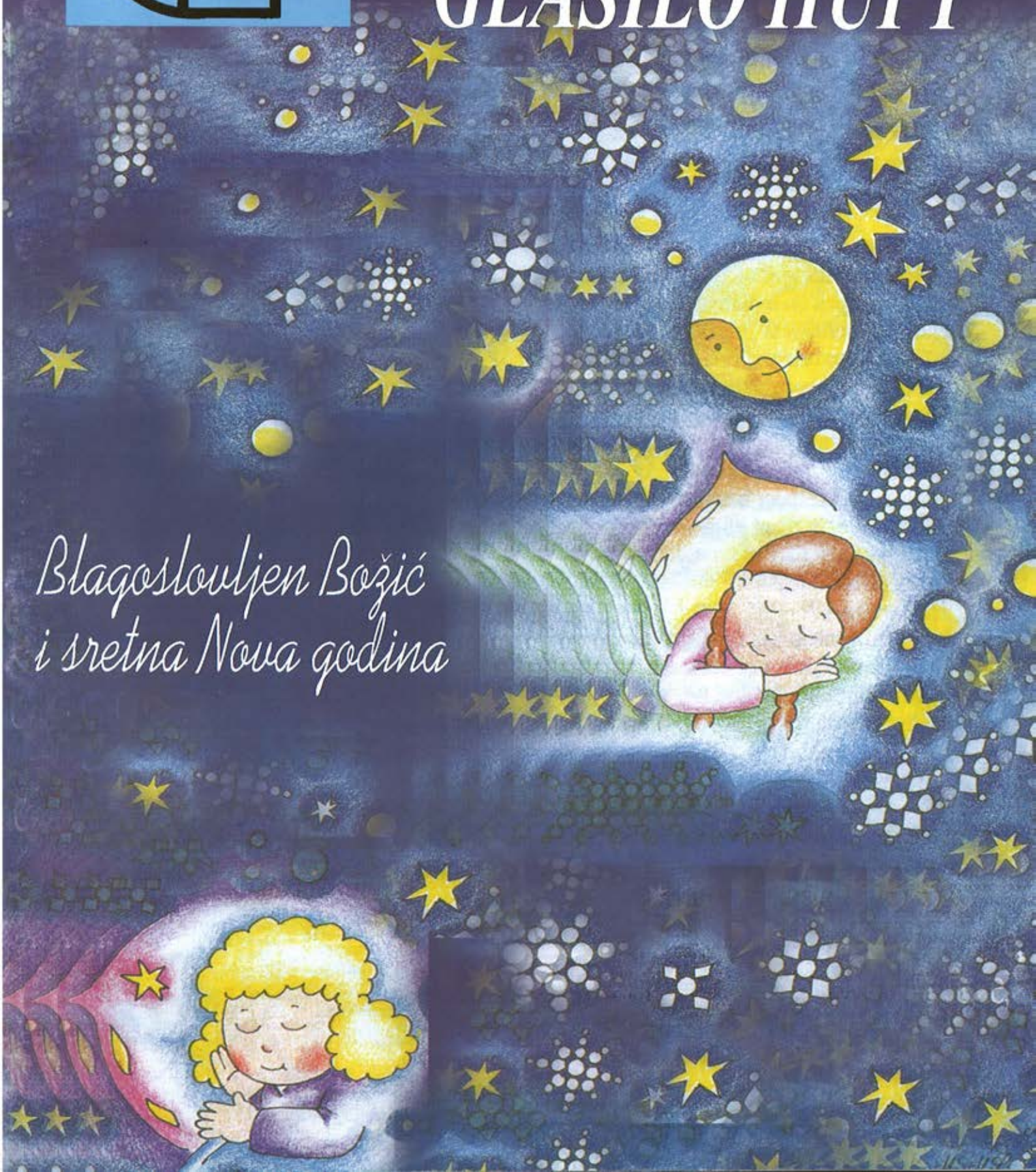
PROSINAC 2003.

GOD. III.

BROJ 8

GLASILO HUPT

*Blagoslovljen Božić
i sretna Nova godina*

BOŽIĆNO-NOVOGODIŠNJA ČESTITKA

Marija Kovačević: Pogled sa Strossa

*Hrvatska udruga osoba s paraplegijom i tetraplegijom želi
blagoslovljen Božić i čestita nadobudan skok u nepoznato s praga
Nove Godine svim svojim članicama i članovima.*

*Cjelokupno članstvo, s predsjednicom i s uzim rukovodstvom
izražava iskrenu zahvalnost svim suradnicima i ponosom svakoj
osobi koja nam je pomogla u ostvarivanju programskih odrednica.*

Posebna zahvala svima pred izazovima osobnih samoinicijativa.

*Uvjerojemo da smo zajedno jači te da su pred nama neslućene
moćnosti i – svi vi koji želite podijeliti s nama svoje ideje i ideale
dodite i zdušno prionite svojim doprinosom u kreiranju bolje kakvoće
življenja osoba s para/tetraplegijom.*

*Radost u srcu za Božić – obilje sreće i ljubavi tijekom
2004. godine!*

GLASILO HUPT

PROSINAC 2003. GODINA III. BROJ 8

HRVATSKA UDRUGA PARAPLEGIČARA I TETRAPLEGIČARA

SADRŽAJ

Božićnonovogodišnja čestitka

Riječ urednika	2
Predsjednica: Na svršetku prvog mandata i početku drugog	3
Prijam kod Predsjednika RH	5
IZBORNA SKUPŠTINA HUPT-a	6
Izvešće o radu	6
Financijsko izvješće	15
Janko Ehrlich i Ana Slonjšak: Informatika kao pomoć samostalnijem življenju	16
Ana Slonjšak: Anketa	18
INTERVIEW: Tihomir Perhart Razgovor s doktorom Gojkom Buljatom	19
Ivo Bukovac: Kolica nisu važna	22
FOTO REPORTAŽA: Prva ljetna škola za studente s invaliditetom	23
IZVADAK IZ DRUGIH MEDIJA: Zabranjeno vjenčanje	24
IZLOŽBA	25
SPORT Novosti iz SDP "Frankopan"	27
Svjetske igre	28
T. Perhat: Ambra bis s ambisa COMBIS-a	29
M. Mirić i M. Knežević: Neovisno življenje	31
Dr. sc. A. Dulčić: Stvaranje sustavne politike za osobe s invaliditetom	33
Audens – nova udruga	36
Upravna tijela HUPT-a	37
Ivana Klepo: Iskustvo iz Cardiffa	38
ZAKONSKA REGULATIVA: Povrat PDV-a	39

Izdavač: HRVATSKA UDRUGA PARAPLEGIČARA I TETRAPLEGIČARA
Zagreb, Park prijateljstva 1, tel: 3831195; fax: 3648 582; e-mail: hupt99@yahoo.com
žiro račun 30105-678-115499 registarski broj 00001365
ISSN 1332-9871 www.hupt.hr

Glavni i odgovorni urednik: Tihomir Perhat
Tisak: Grafocentar, Zagreb

RIJEČ UREDNIKA

*Drage čitateljice,
uvaženi čitatelji,*

i kad bismo htjeli, ne bismo smjeli zaniijekati da je netom za nama ostalo vrlo burno razdoblje. Ne vjerujem da se je itko uspio ičim anestetizirati, još manje steći imunitet pa otupjelo slijediti "plah romon krvi u magli snivanja". Naprotiv, od siline "prašine u oči" i bujice što se toči multimedijским stramputanjem naša je svakidašnjica puna politike i njenih igara bez granica. Hvala Bogu, još jedne smo izbore preživjeli, mada su i naredni vrlo izvjesni. No, zanemarimo svu silesiju devalvacije riječi i osobnosti pa se priupitajmo: Što smo mi osobno dobili – svaki ponaosob?!? Neka dragi Bog zna, jer to nitko ne zna. A kao kolektivitet? Odgovor će dati vrijeme – već prvih sto dana pozicije.

A što se tiče opozicije, ta nam je progurala prvu osobu u invalidskim kolicima (malo hadezeovku, malo esdepeovku, malo neutralku, kao neovisnu, a vrlo ovisnu – lovku na lovorike) u Sabor Republike Hrvatske. Fantastično! Ni oduševljeni neomaltuzijanac ne bi mogao smisliti humorističniju zgodu: s jedne strane osoba u invalidskim kolicima, s druge strane ultima-fajter! Naprosto gartlic za uveseljavanje globalnog s(ije)la pri samoj pomisli o njihovom doprinosu govorništvu saborskih debata od zanata i visokog intelektualizma. Živi bili pa vidjeli! – past će rekord inferiornih ćutologa i ispraznosti dobronamjernosti s liste SDP-a.

"Poklonjenom konju zubi se ne broje!" – ili – "I mi konja za trku imamo!" (Da se razumijemo: ove se proverbijalne eksklamacije odnose na programe i ostvarenja – čega nema; ne na OSOBE – kojih ima i previše). To je epilog mom "Predizbornom treperenju hendikepiranih", a sad je na redu postizborni hod po trnju i mukah istine da i ubuduće s više vjere i agresivnog humanizma mijenjamo što se nabolje promijeniti dađe. Jer, malo je tko vjerovao da ćemo već u ovom sazivu Sabora imati jednu osobu u invalidskim kolicima (bez po' muke i izborne promidžbe i bez tako sveto proklamiranog i kao opće prihvaćenog gesla – onih što sisaju vesla – NIŠTA O NAM A BEZ NAS – TRAS!) – posebno ne jednu od zaslužnih (?). Međutim, premda bi zaslužne valjalo – prema zaslugama za: narod, stranku, tajnu službu i sl. – okтити ordenjem, podariti privilegijama s vanserijskim penzijama, nagraditi kupnjom stana, auta i vikendice, otoka čak... oduvijek je bilo (ne)društvenih, državnih, stranačkih i sistemskih parazita; blago njima, pa nek' im zavide – e baš to uveseljava selo!

Kako je divno biti invalid u državi koja je Europsku godinu invalida obilježila blagodareći osobu u invalidskim kolicima mjestom u sabornici!

Sve Vas cijenim i pozivam da izmislite nekog novog urednika, jer nisam ja za ovaj svijet i svojim Vam pisanjem mogu samo naškoditi – bolje da me nema.

Uživajte božićnonovogodišnje blagdane, potom sretno-spretno-poletno u Novu 2004. godinu!

Tihomir Perhat

*"Ja sanjam jedan bijeli Božić
da opet dođe u moj grad.
Da su zvijezde gore
i tiho da se stvore
svi ljudi koje volim ja..."*

"Bijeli Božić", Crvena jabuka

Na svršetku prvog mandata i početku drugog

Dragi član-ice/ovi,

Kao što naslov kazuje, na kraju četverogodišnjeg rada i na početku novog mandata moglo bi se puno pisati, no u izvješćima sa Skupštine pronaći ćete osnovne informacije o radu u proteklom razdoblju.

Stvaranje prepoznatljivosti HUPT-a još uvijek je jedan od glavnih zadataka ne samo organa upravljanja i užeg tima suradnika, nego svakog člana ponaosob.

To je bitno iz više razloga. Nabrajam samo neke:

- stvaranje prepoznatljivog identiteta osoba s paraplegijom i tetraplegijom,
- unutar društva i njegovih institucija lakše je zastupati interese prepoznatljivije grupe,
- veći stupanj međusobnog solidariziranja po raznim pitanjima i interesima (npr: ostvarivanje prava na ortopedsku pomagala, njega i pomoć, razni projekti i programi kao i vrlo bitno razmjena osobnih iskustava, ali i međunarodne suradnje...)

Kao što vjerujem da je svaki ljudski život od neprocjenjive vrijednosti, također smatram da je svaki naš član toliko originalan da je od neprocjenjive vrijednosti za Udrugu u cjelini, a međusobna interakcija nas oplemenjuje i čini bogatijima. Kad bismo barem bili spremniji na konkretnu suradnju. Na primjer:

- ⇨ Svatko može pisati i izraziti svoja uvjerenja, težnje, promišljanja, viziju osobnog života pa sve do svojih viđenja kako bi osobe s paraplegijom i tetraplegijom trebale biti integrirane u društvo (materijalna osnova egzistencije, školovanje, zapošljavanje, društveni angažman...).
- ⇨ Svi koji su mobilniji trebali bi biti češće u sjedištu naše Udruge, jer uvijek ima posla.
- ⇨ Nekoliko godina uzastopno, na sve načine, a posebno posredstvom G-HUPT-a, uporno naglašavam da se može prijaviti i poneki individualni projekt i/ili program koji bi pojedinac mogao voditi kako u svojoj lokalnoj

zajednici, tako i šire. Mislim da bi baš ovakav način rada bio značajan u razvijanju svijesti i većeg zadovoljstva, a također već samom ovom mogućnošću otpadaju nerealna očekivanja i neosnovane kritike rada bilo koga od nas.

Možda nije simpatično ni prigodno da Vam u ovo predblagdansko vrijeme nešto zamjeram, ali moram izraziti želju da u Novoj godini i ubuduće moramo biti obazriviji jedni prema drugima, ali i prema HUPT-u i nekim našim ugovorenim obvezama. Tu posebno mislim da bi bilo fer ako se netko prijavi za sudjelovanje u određenoj aktivnosti, a spriječen je odazvati se prema planu, nije teško barem telefonski odjaviti svoju prijavnicu; jer nema smisla da i u obvezama i u pravima budemo posebniji od tzv. zdravih građana. Gotovo uvijek postavlja se problem poštivanja rokova, neodjavljivanja rezervacije hotelske sobe ili čak prijevoza i sl., što nam stvara zbrku i neozbiljnost prilikom raznih dogovora, a što nemalo utječe na naš ugled (što u uvodu naslovljavam identitetom). Naravno da zbog želje za prepoznatljivošću - u što pozitivnijem smislu, jer htjeli/nehtjeli ipak smo „obilježeni” barem svojim kolicima – moramo voditi računa o tuđoj percepciji nas samih.

I kao usputno, želim podsjetiti da još nismo odustali od svojevrsne ideje o autobiografskoj brošuri ili nečem pozamašnjem što bi ostalo kao trajni zapis o našim životima, sudbinama i o svemu što život znači, kao trajno svjedočanstvo vremena i okolnosti gdje su se zatekli naši prethodnici i mi sami, a što bi opet moglo poslužiti nailazećim generacijama – da ne čine naše pogreške te da budu kudikamo zahtjevniji u svojim legitimnim pravima. Zbog svega ovoga ponovo pozivam sve one koji pišu, crtaju, slikaju i na razne načine kreativno modeliraju i izražavaju svoje viđenje svijeta i prezentiraju svoju duhovnost, a žele svoja postignuća učiniti

dostupnima što većem broju ljudi, da se jave na adresu HUPT-a.

Sad smo već gotovo na pragu božićno-novogodišnjih blagdana i ja Vam želim da u osobnom životu imate što više dana bez karakterističnih problema koji su imanentni osobama s paraplegijom i tetraplegijom, da imate

dobro okruženje i što više radosti u svim svojim aktivnostima.

Vama i Vašim obiteljima želim blagoslovljen Božić i sretnu Novu godinu!

*Vaša predsjednica,
Manda Knežević*

Ljudskost Božića

Božić! Ima čara u toj divnoj hrvatskoj riječi. Ona nam je zajednička s mnogim slavenskim narodima. Božić - mali Bog. Rekli bismo, Bog po ljudskoj mjeri. I tko bi vjerovao da će se ovaj pristup Boga, koji je stvorio svijet, sada zbiti kroz jedno rođenje, i to u štali, na rubu ljudske nastambe. Sin Božji se dakle rađa kao rubni čovjek, kao "čovjek nepoznanica", kao mali bezdomnik, a doskora - sa svojima - bježenac pred jednim krvoločnim kraljem. Znamo ta imena: Jeruzalem, Betlehem, Egipat... Znamo te ljude oko njega: Marija, Josip, pastiri, mudraci ili kraljevi. Znamo i one protiv njega: Herod, poslije Pilat i toliki drugi.

No tu tek počinje povijest Gospodina našega Isusa Krista, odvijeka Sina Božjega, a evo odsada - od onog prvog Božića - stanovnika ove zemlje, pozemljara kao i mi. Jedan od Svete Trojice postade jedan od nas.

*Iz knjige: fra Bonaventura Duda, Ljudskost Božića
TEOVIZIJA, ZAGREB*

Prijem kod predsjednika Republike Hrvatske gospodina Stjepana Mesića

Impresivno!

Gospodin predsjednik RH Stjepan Mesić pozvao je na svečano primanje povodom Međunarodnog dana osoba s invaliditetom i Europske godine osoba s invaliditetom sve predsjednike svih udruga koje rade u korist osoba s invaliditetom. Odaziv je bio također impresivan. Čak prostor premalen. No, kako reče jedan naš profesor, ništa nije ljepše vidjeti no višak ljudi i manjak prostora (naravno, ovo ne vrijedi za stambenu politiku i tzv. Čačićeve stanove).

Dakle, lijepo smo se, kao ribice, posložili i dočekali našega Predsjednika. A on nas je lijepo pozdravio, štedeći naše vrijeme, blago štedeći čak i riječi, nježno nas i s razumijevanjem gledajući svojim bistroom toplim pogledom, blagodareći nas našim davnim krilaticama (zapravo parafrazirajući da je društvo onoliko humano koliko pokazuje razumijevanja i brige za osobe s invaliditetom), a poštedito nas je – šteta – ovaj puta i svog originalnog humora, ali i zakuske (koju su velika većina nazočnih zvižerali očima i ispotiha trbuhozborili – pa gdje ćemo štogot prigrist, najvjerojatnije na povratku svojim kućama).

Naš dragi Predsjednik ipak nas nije poštedito jedne od najaktualnijih pošasti. I on je, naime, posegnuo za razvikanom praksom prosjačenja pa milodarenja osoba s invaliditetom. Kao što znani i neznani prikupljaju sredstva u korist osoba u permanentnoj socio-zaštitnoj potrebi/skrbi, i naš se predsjednik dosjetio jadu pa prikupio sredstva za kupnju, zamislite, čak dvije hodalice za djevojčicu s invaliditetom, kćerkicu jednog branitelja. Pa, ljudi, je li to moguće!?! Zar je

moguće da je nemoguće iz redovnih fondovskih sredstava opskrbiti jednu djevojčicu s tako – ma koliko nužnim, ipak trivijalnim ortopedskim pomagalom? Zar je moguće da mu ni svi savjetnici nisu signalizirali da se radi o prizemnoj solidarnosti iz nekih ne baš davno prošlih vremena? Zar je moguće da se ova gesta može prihvatiti kao određena nemoć moćnika? Zar je moguće da se tako mimoilazi sustav socijalne zaštite i skrbi za osobe s invaliditetom? Zar je moguće da akteri nisu svjesni poruka (poruga) koje su ovom gestom oduševljene kao (ne)perspektiva najmlađem naraštaju? Zar je moguće da se jedino sistemom humanitarnog akcijašenja – čak i s najviše državničke pozicije – mlade osobe s invaliditetom mogu opskrbljivati ortopedskim pomagalicama? Zar je moguće ....

Kad odemo k uzoritom kardinalu Bozaniću, normalno je očekivati da nam podari poneku sličicu svetaca – ne i svoju sliku, jer bi to bilo svetogrđe! Kod Predsjednika Mesića to je upravo obrnuto. Nažalost, većina je posegnula za njegovim uslikanim likom s potpisom. Možda im ta sličica posluži kao potvrda i ispričnica kod kuće, uspomena za praunuka, zatim talisman, fetiš, totem – i tko zna što sve ne? – da im u Stipino ime bude pripomoć u sustavnim promjenama nabolje kad se radi o opskrbi ortopedskim pomagalicama i drugim potreštinama što život znače u ovom rasklimanom tranzicijskom vlaku samo Predsjedniku znanih resursa bez pokrića ića i pića.

Kakvi smo – Predsjednik je još i predobar. Neka nam dugo živi predsjednik!

Izborna skupština HUPT-a

Izvešće o radu Hrvatske udruge paraplegičara i tetraplegičara
1999. – 2003.

UVOD

Osnivačka skupština HUPT-a bila je 2. ožujka 1999. godine u Zagrebu. HUPT se prvih mjesec dana bavio sređivanjem administrativnih poslova (registracija, prijava Statističkom zavodu, izrada pečata, otvaranje žiro računa...). Napravljen je letak o HUPT-u, i napisani su i razaslati dopisi:

- za predstavljanje HUPT-a ministarstvima, udrugama i pojedincima,
- za učlanjenje,
- za traženje donacija,
- za razne investicije s mnogo razina (preporuka za uređenje plaže, za rješenje građevinskih prepreka za ulazak u školu, vjerske objekte, u prostore Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje...).

Postavljena je internet stranica i otvorena E-mail adresa, te je pronađen prostor za privremeno djelovanje HUPT-a.

Slijedećih godina su osobe s paraplegijom i tetraplegijom, ali i drugi, svakodnevno mogli dobiti razne informacije o ozljedi kralježnične moždine, o pravima osoba s invaliditetom, o suvremenim pomagalicama, o dostignućima za kvalitetniji život i slično. Vrlo je značajno što osobe s paraplegijom i tetraplegijom međusobno razmjenjuju iskustva, komuniciraju osobno, telefonom ili putem interneta.

⇨ Do sada, osam je osoba, posredstvom HUPT-a, uključeno u projekt Neovisnog življenja, a postoje potrebe za proširenjem.

⇨ Prostor ureda HUPT-a otvoren je svakodnevno za članove, a pojedini članovi s iskustvom života i življenja s paraplegijom ili tetraplegijom na raspolaganju su svakodnevno – gotovo dvadeset i četiri sata dnevno – mlađima i manje iskusnima.

⇨ HUPT organizira povremena druženja, u dva navrata organizirano je razgledavanje Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a posredovanjem HUPT-

a organiziran je slobodan ulaz na pojedine priredbe i koncerte.

PROJEKTI

2000.

Na temelju natječaja Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske prijavljeno je pet projekata:

- „Pomoć osobama s paraplegijom i tetraplegijom (redovna djelatnost HUPT-a)”.
„Projekt prevencije nastanka invaliditeta”.
- „Kreativno izražavanje i informiranje u cilju podizanja svijesti o osobama s paraplegijom i tetraplegijom”.
- „Program kontinuirane i dopunske rehabilitacije”.
- „Tehničko opremanje HUPT-a”.

Od tih pet projekata, prihvaćen je „Program pomoći osobama s paraplegijom i tetraplegijom”.

⇨ Projekt „Edukacija mladeži za sprječavanje invaliditeta” upućen je na temelju natječaja Grada Zagreba. Projekt je prihvaćen.

⇨ Projekt upućen Svjetskoj banci u Zagrebu „Kreativno izražavanje osoba s paraplegijom i tetraplegijom”, prihvaćen je. Na temelju ankete organizirana je slikarska radionica koju vodi akademski slikar Mato Lovrić. Radionica je provedena tijekom školske godine 2000-2002, a prema potrebi gospodin Lovrić konzultativno dođe i sada kada ga polaznici trebaju. Obzirom da se voditelj odrekao honorara, sredstva se koriste za materijalne troškove rada radionice. U okviru projekta izdana je zbirka poezije člana HUPTa, Tihomira Perhata, „Sivi tigar”.

⇨ Projekt nabavke računarske opreme naknadno je financiralo Ministarstvo zdravstva.

⇨ Projekt za izradu web portala je prihvaćen od Hrvatske akademske i istraživačke mreže (CARNet) i potpisan je ugovor koncem godine.

2001.

Od pet ponuđenih projekata:

- „Aktiviranje volontera”,
- „Glasilo HUPT”,
- „Izdavanje prijevoda knjige *Da, Ti to možeš*”,
- „Skupovi” i
- „Druženja”

prihvaćena su djelomično tri („Održavanje skupova”, „Izdavanje knjige *Da, Ti to možeš*” i „Glasilo HUPT”).

⇨ Tijekom školske godine 2001-2002. nastavljamo s održavanjem slikarske radionice, koju vodi akademski slikar Mato Lovrić kao nastavak projekta „Kreativno izražavanje osoba s paraplegijom i tetraplegijom”.

⇨ Održavan je tečaj engleskog jezika.

⇨ Projekt za izradu web portala, koji je podržan od Hrvatske akademske i istraživačke mreže (CARNet), kontinuirana je aktivnost.

2002.

Vezano za projekt Ogledne kuće, ostvareni su kontakti i suradnja s stručnjacima s Fakulteta elektrotehnike i računarstva, te Građevinskog i Arhitektonskog fakulteta. S Gradskim uredom za rad, zdravstvo i socijalnu skrb i s Gradskim uredom za upravljanje imovinom Grada ostvareni kontakti za dobivanje zemljišta.

⇨ Izrađena je Kontrolna lista za turističke objekte (upućena Ministarstvu turizma i Turističkoj zajednici), te Kontrolna lista za zdravstvene ustanove.

⇨ Izrađen je Upitnik o ortopedskim pomagalicama i analizirani su odgovori koji su upućeni Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, te Ministarstvu zdravstva.

⇨ Nastavljamo s održavanjem slikarske radionice, i dalje pod vodstvom akademskog slikara Mate Lovrića.

⇨ Projekt za izradu web portala, koji je podržan od Akademске istraživačke mreže CARNet, kontinuirana je aktivnost. Web-master stranica HUPT-a je osoba sa tetraplegijom.

2003.

HUPT je za 2003. godinu ponudio tri projekta za financiranje putem Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske:

⇨ Web portal za osobe s paraplegijom i tetraplegijom (nastavak rada i proširenje svih sadržaja).

⇨ Informativno izdavačka djelatnost.

⇨ Osobe s invaliditetom u razvoju civilnog društva..

⇨ Prihvaćen je djelomično samo projekt „Informativno izdavačka djelatnost”. Projekt Web portal za osobe s paraplegijom i tetraplegijom (nastavak rada i proširenje svih sadržaja) nije prihvaćen s vrlo čudnim obrazloženjem da će se u Državnom zavodu za obitelj, materinstvo i mladež raditi web stranice u okviru koje će Udruge moći davati svoje informacije.

⇨ Projekt Ogledne kuće se nastavlja, dipl. ing. Marino Šneler i Zavod za arhitekturu Arhitektonskog fakulteta voljni su donirati projekt. S Gradskim uredom za rad, zdravstvo i socijalnu skrb i s Gradskim uredom za upravljanje imovinom Grada i nadalje se intenzivno radi kako bi nam Grad Zagreb ustupio potrebno zemljište.

⇨ Grad Zagreb financira projekt „Poticanjem osobnih mogućnosti do kvalitetnijeg življenja”.

SKUPOVI U ORGANIZACIJI HUPT-A

Od Osnivačke skupštine održane su tri redovne Skupštine HUPT-a. Osnivačka skupština i Prva redovita skupština održane su u Zagrebu, Druga u Selcima, Treća u Lovranu.

Dvije prve skupštine održane su zasebno, dok smo pri organizaciji uz treću i četvrtu skupštine istovremeno organizirali radni weekend. To je učinjeno zato što se na njih poziva kompletno članstvo, jer se i troškovi time smanjuju.

Radni weekend je skup članova i stručnjaka. Prvenstveni cilj je da članovi na jednom mjestu imaju priliku komunicirati sa stručnjacima iz raznih područja, jer mnogi ne žive u sredinama gdje za to imaju priliku, a svi imamo ograničenje s mobilnošću.

1999.

- Osnivačka skupština HUPT-a na kojoj je bilo prisutno 19 članova-osnivača.
- U suorganizaciji sa Rehabilitacijom u zajednici organiziran je Okrugli stol o problemu ostvarenja prava na ortopedsku i druga pomagala.

2000.

- HUPT je organizirao i održao okrugli stol s temom „Formiranje spinalnog centra”. Na skupu se ukazalo na osnovne nedostatke u rehabilitaciji osoba koje dožive ozljedu kralježnične moždine te kontinuirane skrbi o osobama s paraplegijom i tetraplegijom.
- Održan je radni weekend u Topuskom na kojem su sudjelovale osobe s paraplegijom i tetraplegijom, kao i osobe zainteresirane ili vezane uz njih.

2001.

- Okrugli stol u Ministarstvu turizma.
- Okrugli stol o ortopedskim i drugim pomagalima.
- Redovna skupština i radni weekend u Selcu.
- Promocija knjige „Sivi tigar” Tihomira Perhata.
- Promocija prvog broja Glasila HUPT.
- Predstavljanje HUPT-a u: Karlovcu, Vukovaru, Đurđevcu, Koprivnici, Varaždinu i Dubrovniku.

2002.

- Redovna skupština i radni weekend u Lovranu.
- HUPT je izdao knjigu „Da, Ti to možeš!”. Promocija je održana u lipnju u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.
- Predstavljanje HUPT-a u Kutini i Slavonskom Brodu.

- Šest radionica pod vodstvom dr. Renate Čop o zdravoj prehrani.
- Druženje na Sljemenu.
- Izlet u Rim.

2003.

- Predstavljanje HUPT-ove brošure u auli Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

SUDJELOVANJE NA SKUPOVIMA

Od 1999. godine svake godine pojedini članovi Upravnog odbora sudjeluju Hrvatskom simpoziju o invalidima u organizaciji Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske: 1999 u Puli, 2000. u Makarskoj, 2001. na Bjelolasici, 2002. u Varaždinskim Toplicama i 2003. u Lovranu.

Također od 1999. godine sudjelujemo na okruglim stolovima Hendikepirani u prometu (HEKUP).

2000.

- Okrugli stol o neovisnom življenju.
- Sastanak u Odboru za rad, zdravstvo i socijalnu skrb Hrvatskog sabora.
- Okrugli stol u Ministarstva rada i socijalne skrbi s temom „Konkretne mjere za poboljšanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom”.
- Prijem kod predsjednika Vlade i predsjednika Hrvatskog sabora u organizaciji Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske povodom Međunarodnog dana invalida.
- Okrugli stol u Ministarstva turizma s temom „Pristupačnost u turističkoj ponudi za osobe s invaliditetom”.
- Sudjelovanje na radionici u organizaciji Ministarstva zdravstva o suradnji s udrugama.
- Sudjelovanje na seminaru i sastanku Udruge za nekonvencionalnu medicinu (HUPED).

2001.

- Okrugli stol u Ministarstvu turizma.
- Okrugli stol o neovisnom življenju.

- Sastanak u Odboru za rad, zdravstvo i socijalnu skrb Hrvatskog sabora.
- Okrugli stol „Koncept razvitka i moguća rješenja na području zaštite osoba s invaliditetom - uloga udruga”.
- Savjetovanju u organizaciji Ministarstva rada i socijalne skrbi i Državnog zavoda za obitelj, materinstvo i mladež - „Osobe s invaliditetom – danas i sutra”.
- Okrugli stol u Ministarstva turizma o temi „Pristupačnost u turističkoj ponudi za osobe s invaliditetom”.
- Radionica u organizaciji Ministarstva zdravstva i Hrvatskog udruženja za prirodnu, energetska i duhovnu medicinu.
- Sastanak kod ministrice zdravstva u vezi s programom mjera u zdravstvu i donošenja novog Zakona.
- Seminar i sastanak Hrvatskog udruženja za prirodnu, energetska i duhovnu medicinu - HUPED-a.
- Savjetovanja o poboljšanju kvalitete življenja osoba s invaliditetom.
- U Dubrovniku okrugli stol o ženama s invaliditetom.
- Okrugli stol o novim tehnologijama u organizaciji Udruženja inženjera i tehničara.

2002.

- Okrugli stol o neovisnom življenju.
- CARNet-ova međunarodna konferencija o internetizaciji (CARNet Users Conference).
- Savjetovanje Humanitarne mreže Hrvatske.
- Godišnja Skupština Udruge invalida Sisak.
- Godišnja Skupština Udruge osoba s invaliditetom Slavonski Brod.
- Predstavljanje HUPT-a na Zagrebačkom velesajmu u okviru „Sajma udruga” i „Medicina i tehnika”.
- Sajam zagrebačkih udruga (na Tomislavovom trgu).
- Nekoliko sjednica u Odboru za rad, zdravstvo i socijalnu skrb Hrvatskog Sabora.
- Okrugli stol „Koncept razvitka i moguća rješenja na području zaštite osoba s invaliditetom - uloga udruga”.

- Savjetovanje u organizaciji Ministarstva rada i socijalne skrbi i Državnog zavoda za obitelj, materinstvo i mladež - „Osobe s invaliditetom - danas i sutra” u Puli.
- Radionica u organizaciji Ministarstva zdravstva i Hrvatskog udruženja za prirodnu, energetska i duhovnu medicinu.
- Seminar i sastanak Hrvatskog udruženja za prirodnu, energetska i duhovnu medicinu (HUPED).
- Okrugli stol o ženama s invaliditetom u Dubrovniku i Lovranu.
- Okrugli stol o mobilnosti osoba s invaliditetom (KOREMA) u organizaciji Udruženja inženjera i tehničara.
- Obilježavanje godišnjice Škole narodnog zdravlja „Andrija Štampar”.
- Obilježavanje godišnjice Rehabilitacijsko edukacijski fakulteta.
- Sudjelovanje na skupovima Udruge studenata s tjelesnim invaliditetom „Korak”.
- Promocija Vodiča kroz Grad Zagreb za osobe s invaliditetom i obilježavanje Međunarodnog dana osoba s invaliditetom.
- Predavanje o paraplegiji i tetraplegiji, te prezentacija HUPT-ovih web stranica u Upravnoj i birotehničkoj školi u Zagrebu.
- Sudjelovanje na skupu povodom Međunarodnog dana osoba s invaliditetom u organizaciji Svjetske banke.

2003.

- Regionalni sastanak s udrugama Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske u suradnji s Centrom za ljudska prava.
- Okrugli stol „Invaliditet kao društvena odgovornost” u organizaciji Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom i Odbora za obilježavanje Europske godine osoba s invaliditetom.
- Radionica kulturne konfrontacije „Problemi osoba s invaliditetom” – Teatar Exit, Zagreb.
- Obilježavanje 5. svibnja, Nacionalnog dana cerebralne paralize.
- Promocija brošure „Kako pri susretu sa slijepom osobom” u izdanju Hrvatske udruge za školovanje pasa vodiča i mobilitet.

- Otvorenje Ureda i otvorenog telefona za studente s invaliditetom.
- Međuzupanijski susret osoba s invaliditetom „Slavonski Brod 2003“.
- Obrazovanje odraslih – potpora politici uključivanja osoba s invaliditetom, okrugli stol Hrvatskog andragoškog društva.
- Radionica Hrvatskog andragoškog društva „Prava osoba s invaliditetom i barijere u lokalnoj zajednici“.
- „Antropologija grada i osobe s invaliditetom” i predstavljanje „Zagrebačke strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom u razdoblju 2003-2006.“.
- Predstavljanje Düsseldorfskog sajma (priredbe REHACare, A+A i MEDICA).
- Sudjelovanje na javnoj tribini povodom Europske godine osoba s invaliditetom u organizaciji Caritasa.
- Sudjelovanje na otvaranju Dana udruga u organizaciji Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb.
- Proslava godišnjice „Koraka” i „Šišmiša” i prvog broja časopisa „Koraka”.
- Okrugli stol „Suvremeni pristup poimanju i definiranju invalidnosti” u organizaciji Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske.
- Otvorenje Centra „Jezero Granešina”.
- Konferencija za novinare s temom raspodjele sredstava od igara na sreću u Ministarstvu rada i socijalne skrbi.
- Europski tjedan mobilnosti.
- Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja – Okrugli stol „Pristupačnost građevinama osobama smanjene pokretljivosti”.

KONTAKTI

U kontaktima s raznim institucijama i stručnjacima, razgovarano je najčešće o specifičnim pitanjima koje se tiču osoba s paraplegijom i tetraplegijom. Najznačajnije točke naših razgovora bile su:

- ⇨ ortopedska pomagala, prava i problemi u njihovom ostvarenju,
- ⇨ odgovarajuća pomoć osobama s paraplegijom i tetraplegijom,

- ⇨ diskriminacija osoba s invaliditetom u odnosu na prava prema uzroku invalidnosti,
- ⇨ potrebe osoba s tetraplegijom za odgovarajućom pomoći (osobnim asistentom),
- ⇨ uvođenju jednokratnog prava na pomoć za adaptaciju stana ili kuće odmah po stradavanju,
- ⇨ smanjivanje i ukidanje prava (carinski zakon, porezi na automobil i pomagala i sl.).

· Bilo je kontakata i sa privatnim projektantskim kućama, koje su trebale konzultacije u vezi projektiranja pristupačnih objekata.

· Također valja istaknuti kontakte s pojedinim stručnjacima radi raznih konzultacija.

· Odgovarajuća pomoć osobama s paraplegijom i tetraplegijom (od pomoći u svakodnevnim aktivnostima do smještanja u odgovarajuće ustanove).

Bilo je kontakata i s privatnim projektantskim kućama, koje su trebale konzultacije u vezi projektiranja pristupačnih objekata. Također valja istaknuti kontakte s pojedinim stručnjacima, te s drugim ljudima u kojima je HUPT prepoznao moguće suradnike i volontere.

1999.

· Fizijatrijsko društvo, na poticaj HUPT-a, posvetilo je svoju sjednicu problemima rehabilitacije osoba s ozljedom kralježnične moždine.

· Ostvarena je suradnja s:

⇨ Rehabilitacijom u zajednici (koja nam je prva pružila materijalnu potporu, prostor i opremu za rad).

⇨ Hrvatskim ogrankom Svjetske udruge za psihosocijalnu rehabilitaciju (uključenje u projekt „Rehabilitacija osoba s ozljedom kralježnične moždine”, a u kojem je sudjelovalo 68 osoba).

⇨ Savezom organizacija invalida Hrvatske.

· Delegacija HUPT-a bila je na primanju kod nadbiskupa Košića.

· Povodom Međunarodnog dana invalida predstavnici HUPT-a su zajednički s delegacijom SOIH-a bili primljeni u Saboru.

2000.

· Temeljem zahtjeva HUPT-a, primljene su naše delegacije:

- ⇨ kod predsjednice Odbora za rad zdravstvo i socijalnu politiku Hrvatskog sabora (Snježane Biga Friganović),
- ⇨ u Ministarstvu zdravstva kod pomoćnika ministrice (dr. Ante Barbira),
- ⇨ u Ministarstvu rada i socijalne skrbi (pomoćnik ministra doc. dr. Nine Žganeca),
- ⇨ u Uredu za udruge Vlade Republike Hrvatske (Cvjetane Plavša-Matić),
- ⇨ u Ministarstvu turizma,
- ⇨ te u Državnom zavodu za obitelj, materinstvo i mladež.

2001.

- U vezi pomagala upućeno je više dopisa na adrese: HZZO-a, Ministarstva zdravstva i Saborskog odbora za zdravstvo, rad i socijalnu skrb te Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske. Odgovori su uglavnom dobiveni od Ministarstva zdravstva i to o prosljeđivanju dopisa HZZO-u.

2002.

- Kontinuirani su kontakti s mnogim institucijama i ustanovama (Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, Ministarstvom zdravstva, Ministarstvom rada i socijalne skrbi, s Uredom za udruge, Ministarstvom turizma, Državnim zavodom za obitelj, materinstvo i mladež, Centrom za socijalni rad Zagreba, Područnim uredom Dugo Selo, itd.).

- Na sastanku s predstavnicima Ferijalnog saveza ukazano je na nepristupačnost njihovih objekata.

2003.

- Sastanak s Ministrom zdravstva dr. Androm Vlahušićem i dr. Dunjom Skoko-Poljak na kojem su predstavnici HUPT-a upoznali dr. Vlahušića i dr. Poljak-Skoko s problemima osoba s paraplegijom i tetraplegijom (antidekubitalni madraci u zdravstvenim ustanovama, barijere u zdravstvenim ustanovama, spinalni centar, ortopedska i druga pomagala, kontrolna lista za zdravstvene ustanove, osobni pomagač, i itd.).

- Sastanak s predstavnicima Coloplasta u vezi postupka ostvarenja prava na pomagala kod

inkontinencije, te donošenja novog Pravilnika o ortopedskim pomagalima HZZO-a.

- Sastanak s predstavnicama CARNeta s nastavkom projekta „Web portal” i daljnjoj suradnji (organizacija tečajeva iz informatike za osobe s tetraplegijom).

KONTAKTI S MEDIJIMA

U navedenim emisijama bili su prilozi o HUPT-u. Pojedini članovi HUPT-a sudjelovali su u zajedničkim emisijama gdje je bilo govora o osobama s invaliditetom, pa su i u tim prilikama spomenuli posebnosti osoba s paraplegijom i tetraplegijom. U novinskim člancima također je bilo prilike spominjati HUPT i reći nešto o osobama s paraplegijom i tetraplegijom.

1999.

- Dogovorena je serija od dvanaest emisija o predstavljanju HUPT-a na Hrvatskom katoličkom radiju.

2000.

- Na Hrvatskom katoličkom radiju nastavljena je serija emisija o HUPT-u, Dnevnik HRT, Radio 101, Radio Sljeme, Obiteljski radio, Prvi program Hrvatskog radija, Večernji list, Vjesnik, Turist Plus.

2001.

- Dnevnik HRT i Svakodnevnica HRT, Radio 101, Radio Sljeme, Obiteljski radio, Prvi program Hrvatskog radija, Večernji list, Vjesnik, Turist Plus.

2002.

- Dnevnik HRT, Svakodnevnica HRT i Zagrebačka panorama HRT, Radio 101, Radio Sljeme, Obiteljski radio, Narodni radio, Prvi program Hrvatskog radija, Drugi program Hrvatskog radija, Večernji list, Vjesnik, Turist plus.

2003.

- Dobro jutro, Hrvatska HRT, Radio 101 (Rezolucija), Prvi program Hrvatskog radija (Šesto čulo i Turizam plus), Večernji list.

2000.

· Ostvarena je suradnja sa Svjetskom udrugom za psihosocijalnu rehabilitaciju – hrvatski ogranak na projektu „Psihosocijalna rehabilitacija osoba s ozljedom kralježnične moždine”. Projekt je službeno završen 19. travnja 2000. godine. U okviru Projekta obavljeno je niz aktivnosti: razgovori u grupi sa psihologom, autogeni trening, tečaj informatike, tečaj engleskog jezika, individualni razgovori sa psihologom, obrada kod fizijatra i druženje.

· Suradivalo se s Rehabilitacijom u zajednici – podrška u radu; od dopuštenja rada u njihovim prostorima do korištenja kompjutora, scanera, fotokopirnog aparata, do uvažavanja potreba osoba s paraplegijom i tetraplegijom, te posvećivanja jedne sjednice Društva fizijatara problemima rehabilitacije osoba sa spinalnim ozljedama.

· Suradivalo se i s volonterima i našim članovima koji su se isticali u radu i bili spremni uvijek pomoći, Zelenom akcijom, Udrugom za školovanje pasa vodiča i mobilitet, Udrugom za pomoć osobama s ozljedom glave „Glava gore”, ZET-om, Udrugom invalida grada Crikvenice, Savezom zajednica udruga osoba s invaliditetom Hrvatske (sudjelovanje na zajedničkim sastancima sa strankama, te vezano uz financiranje i raspodjelu lutrijskih sredstava i sl.), Saborskim zastupnikom Tončijem Tadićem (HSP) u vezi s postavljanjem zastupničkog pitanja, Karting klubom, Hrvatskim katoličkim radijom, Odvjetničkom komorom, Amnesty Internationalom i Ministarstvom pravosuđa vezano uz izradu Zakona o civilnom služenju vojnog roka.

2001.

· Suradujemo i dalje s nevladinim udrugama, kao što su Udruga za pomoć osobama s ozljedom glave „Glava gore”, Rehabilitacija u zajednici, Savez organizacija invalida Hrvatske i s mnogim srodnim udrugama.

· Zajedničke aktivnosti - Zelena akcija bori se za biciklističke staze, uklanjanje rubnjaka na

prijelazima i sl. S Hrvatskom udrugom za školovanje pasa vodiča i mobilitet planira se trening pasa za pomagače osobama u invalidskim kolicima.

· Odvjetničko društvo Hanžeković & Radaković stoji nam na usluzi za zaštitu prava osoba s paraplegijom i tetraplegijom.

2002.

Tijekom 2002. surađivalo se:

· S Visokom zdravstvenom školom u vezi s studijem radne terapije, čiji studenti odlaze na praksu kod naših članova.

· S Ministarstvom zaštite okoliša i prostornog uređenja - članovi HUPT-a bili su aktivno uključeni prilikom izrade Zakona o građenju i Zakona o prostornom planiranju.

· S Otvorenim sveučilištem radi zajedničkog projekta „Obrazovanje odraslih - potpora uključivanju nezaposlenih paraplegičara i tetraplegičara” i „Obrazovna politika i politika uključivanja”.

· Članica HUPT-a sudjelovala je u pripremi i realizaciji Šumske staze Bliznec namijenjena osobama s invaliditetom.

· S Caritasom, uključenjem u radionice izrade svijeta.

· Sa zastupnicom Marijanom Petir (HSS), koja u Saboru Republike Hrvatske doprinosi senzibiliziranju javnosti o osobama s invaliditetom.

Suradujemo i s nevladinim udrugama, kao što su: Udruga za pomoć osobama s ozljedom glave „Glava gore”, Rehabilitacija u zajednici, Savez organizacija invalida i mnogim srodnim udrugama.

Suradujemo i u zajedničkim aktivnostima sa „Zelenom akcijom” u borbi za biciklističke staze i uklanjanje rubnjaka na prijelazima i sl. Uz suradnju s Hrvatskom udrugom za školovanje pasa vodiča i mobilitet školovan je određeni broj pasa-pomača osobama u invalidskim kolicima.

Odvjetničko društvo Hanžeković & Radaković stoji nam na usluzi za zaštitu prava osoba s paraplegijom i tetraplegijom.

2003.

- Ministarstvo turizma – izrada Posebnih standarda: osobe s invaliditetom, dijela Pravilnika o kategorizaciji turističkih objekata.

- Šumarski fakultet, Zavod za konstrukcije i tehnologiju proizvoda od drva – suradnja u ispitivanju antidekubitalnih madraca.

PREDSTAVNICI HUPT-A SUDJELUJU U:

2000.

- Povjerenstvo za izradu Nacionalnog programa za osobe s invaliditetom.

- Radna skupina za izradbu stručne podloge s prijedlogom interventnih mjera za poboljšanje kvalitete življenja osoba s najtežim vrstama i stupnjevima invaliditeta koje su u cijelosti na brizi u obitelji i u potrebi za cjelodnevnom pojačanom skrbi.

2001.

- Nastavak sudjelovanja u Povjerenstvu za izradu Nacionalnog programa za osobe s invaliditetom.

- Nastavak sudjelovanja u Radnoj skupini za izradbu stručne podloge s prijedlogom interventnih mjera za poboljšanje kvalitete življenja osoba s najtežim vrstama i stupnjevima invaliditeta koje su u cijelosti na brizi u obitelji i u potrebi za cjelodnevnom pojačanom skrbi.

2002.

- Povjerenstvo koje je izradilo Nacionalnu strategiju jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2002. do 2006.

- Radna skupina za izradbu stručne podloge s prijedlogom interventnih mjera za poboljšanje kvalitete življenja osoba s najtežim vrstama i stupnjevima invaliditeta koje su u cijelosti na brizi u obitelji i u potrebi za cjelodnevnom pojačanom skrbi.

- Povjerenstvo za izradu Pravilnika o ortopedskim i drugim pomagalicama HZZO-a.

2003.

- Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja – sudjelovanje u povjerenstvu za izradu Pravilnika o pristupačnosti.

- Ministarstvo zdravstva – sudjelovanje u povjerenstvu za izradu Zakona o pravima pacijenata.

- Sudjelovanje u izradi prijedloga Uredbe o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načina raspodjele prihoda od igara na sreću.

- Gradski ured za zdravstvo, rad i socijalnu skrb – sastanak u vezi s izgradnjom Doma za osobe s invaliditetom na Jarunu.

MEĐUNARODNA SURADNJA

2001.

- Ostvarena je suradnja sa Zvezom paraplegikov Slovenije.

2002.

- Međunarodna suradnja je prepoznata kao jedan od prioriteta HUPT-a. Ove godine HUPT je postala punopravnom članicom Međunarodne organizacije osoba s tjelesnim invaliditetom (FIMITIC). Surađuje se i dalje sa Zvezom paraplegikov Slovenije.

- Sudjelovanje na Šestoj Svjetskoj skupštini Disabled Peoples International u Sapporu, Japan.

- Sudjelovanje na Petoj međunarodnoj konferenciji „Perspektive izjednačenja šansi“, Modlnica (Kraków), Poljska.

- Posredstvom HUPT-a organizirane su donacije (Italija i Njemačka) potrepština za prevladavanje inkontinencije.

2003.

- Sudjelovanje na FIMITIC-ovoj konferenciji na kojoj je predstavljen HUPT. Na toj konferenciji HUPT je pohvaljen kao jedna od rijetkih organizacija koja ja na web stranice uvrstila Madridsku deklaraciju i druge dokumente koje donosi EU.

- Nastavljena je suradnja s Međunarodnom organizacijom osoba s fizičkim invaliditetom (FIMITIC), a članovi HUPT-a su se sastali predstavnicima Društva paraplegikov Prekmurja in Prlekije.

UPRAVNI ODBOR HUPT-A

Tijekom četiri i pol godine djelovanja održano je 15 sjednica Upravnog odbora, te mnogobrojne konzultacije između članova Upravnog odbora i dugih članova putem telefona, E-maila, radnih grupa ili na druge načine. Uvijek je barem trećina članova Upravnog odbora bila izravno uključena u rad HUPT-a, što je doprinijelo dostizanju sadašnje razine.

DONACIJE I SPONZORSTVA

1999.

· Početna sredstva dobili smo donacijama Zagrebačkog velesajma i Auto Willa.

2000.

· HUPT-u su donirana dva mobilna telefona od VipNet-a i telefax aparat od American Expressa.

2001.

· Tri mobilna telefonska aparata dobio je HUPT od tvrtke Mobis.

2002.

· Liberalna stranka je donirala dva računala, a Frigo-Kor polovicu sume za klima uređaj.

2003.

· Tvrtke Blink i ESET donirale su antivirusni software, a Podravka i Vindija svoje proizvode za promociju HUPT-ove brošure.

ČLANSTVO

HUPT nastoji pomoći svojim članovima, te to čini putem direktnih savjeta, ili intervencija kod nadležnih institucija – pri Ministarstvu rada i socijalne skrbi, Hrvatskoj radioteleviziji, Hrvatskom telekomu, Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje, te brojnim tijelima lokalne uprave i samouprave.

HUPT je također pisao razne preporuke i izdavao i potvrđivao obrasce za određene povlastice. Pisani su dopisi kao protesti novostvorenim barijerama i sl. HUPT je u nekoliko navrata davalo svoje prijedloge vezane za povlastice za kupnju automobila i kontinuirano se zalagao za vraćanje povlastice prilikom kupnje osobnog vozila

Broj članova HUPTa polako, ali sigurno raste. Na kraju 1999. godine HUPT ima oko 45 članova, 2000. oko 120 članova, 2001. 140, 2002. 150, a potkraj 2003. više od 170 članova.

Predsjednica HUPT-a:
Manda Knežević

U Zagrebu, 10. listopada 2003. g.

Usporedni pregled Financijskog rezultata

	Poslovna godina			
	1999.	2000.	2001.	2002.
PRIHODI				
Ministarstvo rada i soc.skrbi		51.600,00	51.766,00	151.461,21
Ministarstvo zdravstva		16.700,00	20.070,00	45.000,00
Gradski ured za zdravstvo		36.700,00		9.000,00
PRIHODI IZ PRORAČUNA		105.000,00	71.836,00	205.461,21
Dragovoljni prilozi	800,00	780,00	510,00	2.400,00
Donacije iz inozemstva		40.093,49		
Članarine		1.130,00	230,00	390,00
Sponzorstva	4.000,00		31.900,00	8.624,00
Prihodi od knjiga				500,00
Kamate		383,75		885,68
VLASTITI PRIHODI	4.800,00	42.387,24	32.640,00	12.799,68
PRIHODI	4.800,00	147.387,24	104.476,00	218.260,89
Višak prihoda prethodne godine		2.487,00	120.225,59	46.393,10
UKUPNI PRIHODI	4.800,00	149.874,24	224.701,59	264.653,99
RASHODI				
Trošak registracije	278,45			
Sredstva za čišćenje			591,13	35,45
Utrošeni materijal	30,00	1.493,55	712,87	3.146,14
Uredski materijal	35,32	5.428,56	2.984,50	5.340,21
Utrošeni benzin		255,00	1.039,00	
MATERIJALNI TROŠKOVI	343,77	7.177,11	5.327,50	8.521,80
Troškovi telefona		2.574,86	8.933,65	11.957,48
Poštanski troškovi	1.058,50	963,00	3.928,36	5.218,28
Taxi		138,00		60,00
Tisak glasila i knjige		9.009,70	71.548,12	8.040,39
Ugovor o djelu			4.346,25	3.988,30
Servisne usluge		300,00		
Usluge studenata			5.843,30	
Najam dvorane			148,40	
Knjigovodstvene usluge		1.442,61	5.459,80	4.148,60
Fotokopiranje, uvez	510,00	457,74	335,50	1.042,28
Potrebe ureda-druženje	173,64	2.324,62	2.258,95	4.748,72
Putni troškovi		1.450,00	3.123,80	10.739,31
Pomoć članovima		147,62	6.000,00	3.500,00
Naknade platnog prometa	227,09	2.047,61	432,62	897,89
Literatura		50,00	1.495,50	268,00
Stručni skupovi			34.847,00	49.359,39
OSTALI TROŠKOVI	1.969,23	20.905,76	148.701,25	103.968,64
Amortizacija-kroz vijek trajanja		1.565,78	12.958,01	12.958,01
Jednokratni otpis			11.321,73	20.266,00
AMORTIZACIJA	0,00	1.565,78	24.279,74	33.224,01
UKUPNI RASHODI	2.313,00	29.648,65	178.308,49	145.714,45

Rekapitulacija:

Ukupni prihodi	4.800,00	149.874,24	224.701,59	264.653,99
Ukupni rashodi	2.313,00	29.648,65	178.308,49	145.714,45
Razlika prihoda i rashoda	2.487,00	120.225,59	46.393,10	118.939,54

što odgovara slijedećim pozicijama:

Preostala vrijednost imovine-komputera		30.829,24	17.075,22	4.913,22
Saldo blagajne		504,21	2.391,26	355,91
Saldo žiro računa	2.487,00	88.892,14	26.926,62	113.670,41
		120.225,59	46.393,10	118.939,54

Noć

Ponovno silaziš sa zvijezda
da ovoj noći
daruješ mir.

Sve stvari bit će oblivene
tvojim sjajem.

I blagoslovljene tvojim
tajanstvom

i tišinom.

*Iz knjige: Zvijezda nad Betlehemom
TEOVIZIJA, ZAGREB*

LAKŠI ŽIVOT

Informatika kao pomoć samostalnijem životu osoba s tetraplegijom

Voditelji radionice: Janko Ehrlich-Zdvořák i Ana Slonjšak

U Republici Hrvatskoj živi mnogo ljudi s invaliditetom, a u tom segmentu hrvatske populacije osobe s ozljedom kralježnične moždine (paraplegija i tetraplegija) čine znatan postotak. Godišnje je novih paraplegičara i tetraplegičara otprilike stotinjak. Cilj društva je integrirati te ljude. No, međutim, zbog niza

okolnosti (socijalne, građevinske i ostale barijere), neinformiranosti, nedostupnosti informacija ili nemogućnosti dobivanja informacija u pravo vrijeme, itd. ta integracija je nedostatna.

Treba posebno napomenuti kako je osobama s težim invaliditetom, kao što su paraplegičari i

tetraplegičari, internet vrlo često „prozor u svijet” te on omogućava prikupljanje podataka, razmjenu misli, učenje i razonodu. Zato je želja Hrvatske udruge paraplegičara i tetraplegičara omogućiti – najprije osobama s tetraplegijom, a potom i paraplegičarima – nabavku informatičke opreme i pristup internetu.

Također, HUPT-u je namjera i pomoći zainteresiranim članovima stjecanje poželjne razine znanja kako koristiti kompjutor, njegovu opremu te pojedine programe.

Međutim, kompjutorska oprema može se primijeniti i u drugim važnim segmentima egzistencije osoba s invaliditetom, pogotovo onih s težim invaliditetom.

Automatizacija kuće: HAL 2000 De luxe Program (ili jeftinija varijanta Home Voice) - služi za glasovno upravljanje PC controlerom, radi preko telefona ili preko mikrofona, uči govorne komande, ima visoku razinu „inteligencije”.

X-10 je standard za upravljanje uređajima preko kućne mreže, bez ožičenja (prekidači, utičnice, kamere, termostati, brave, otvaranje vrata, zavjese itd.).

PC controler spaja se na kućnu mrežu i na kompjutor i putem kućne mreže upravlja s ostalim X-10 uređajima. Uređaji kojima se može upravljati su telefon, televizor, video, linija (infracrveno daljinsko upravljanje), termostat, utičnica (uključiti/isključiti ili prigušeno), prekidač za svjetlo (uključiti/isključiti ili prigušeno), mogućnost upravljanja električnim krevetom.

Prednosti su mu modularnost, proširivost - svaki X-10 uređaj može se kupiti posebno i instalirati u sustav, bez obzira na proizvođača. Velik je broj različitih X-10 kompatibilnih uređaja raznovrsnih namjena. Kako je software dosta razrađen, velika je mogućnost prilagodbe te kod osoba s teškim tjelesnim oštećenjima omogućuje samostalnost i neovisnost od druge osobe.

Nedostaci programa su visoka cijena minimalne konfiguracije (1000 USD). Također,

potreban je vrlo kvalitetan mikrofon, a i nema distributera u južnoj Europi, kao ni servisne mreže.

Upravljanje nekim funkcijama kompjutora - Dragon Naturally Speaking

Služi za upravljanje programima (*Windows, Explorer, Word, itd.*), diktiranjem na engleskom jeziku pomoću mikrofona.

Uređaj ima također i svoje mane - ne može upravljati hardwareom, nije podržan hrvatski jezik i pamti samo glas korisnika na koji je podešen

Smatramo kako informatika ima važnu ulogu kod osoba s tetraplegijom. Nadamo se da će se pronaći osobe koje će svojim znanjem, iskustvom i dobrom voljom olakšati put do savršenijih i osobama s invaliditetom u Hrvatskoj korisnih programa te da ćemo zajedničkom suradnjom uz tu novu tehnologiju pomoći mnogim zainteresiranim osobama.

Krajnji nam je cilj internetizacija svih osoba s ozljedom kralježnične moždine, što bi trebalo imati dvostruki rezultat. Jedan od rezultata je što veća automatizacija njihovog životnog prostora, a drugi - zbog ograničene mogućnosti kretanja - komunikacija sa zajednicom i rad.

Popis internet stranica

Za nabavu dodatne opreme za korištenje i rad na računalu

<http://www.apple.com/disability/easyaccess.html>

<http://www-3.ibm.com/software/voice/viavoice/>

<http://www.naturalspeak.com/>

<http://www.quadjoy.com/>

<http://www.quadcontrol.com/>

<http://mouthstick.net/>

<http://www.abilityhub.com/mouse/index.htm>

<http://www.abilityhub.com/keyboard/index.htm>

Automatizacija kuće

<http://www.smarthome.com/>

<http://www.habitek.co.uk/>

<http://www.automatedliving.com/default.htm>

Osobe koje samostalno privreduju pomoću računala i dodatne opreme

<http://www.2tim.net/>

<http://www.consequential-ideas.co.uk/>

ANKETA

Radni vikend HUPT-a u Hotelu Golden Tulip Holiday 25.-26.10.2003.

Ocjena Radnog vikenda

1. Anketu je ispunilo 30% članova, od toga većina onih s paraplegijom. Navedene osobe bile su prisutne kako na plenarnim sastancima, tako na radionicama i na druženju. Osobe koje nisu mogle biti prisutne, kao razlog navele su nemogućnost dugog sjedenja, te paralelno održavanje radionica.

2. Sudionici su pristupačnost hotela opisali riječima: „dobar”, „vrlo dobar”, „super”, „bolji od uobičajenog”. Prosječna ocjena hotela je vrlo dobar.

Komentar: Sobe dovoljno velike, kupaone nedovoljno opremljene, pojedinci imali nedolično ponašanje.

Poruka jednog člana: „Pomažimo jedni drugima i budimo složni, jer kad nas ima više lakše ćemo ukloniti barijere u ljudskim glavama”.

Tijekom radnog vikenda održane su četiri radionice:

LJUDSKA PRAVA I INVALIDITET

Voditelj: mr. sc. Žiljak

1. a) Svrha ove radionice bila je upoznavanje osoba s invaliditetom s odnosom između ljudskih prava i osoba s invaliditetom.

b) Svrha je postignuta i prosječna ocjena je vrlo dobar.

Komentar: dobra edukacija, ideja: bilo bi dobro organizirati tribinu.

2. Osobe koje su bile na radionici smatraju pružene informacije dosta upotrebljive u svakodnevnom životu. Prosječna ocjena je vrlo dobar.

3. Voditelj je vrlo dobro izložio temu, međutim sudionici su ogorčeni ponašanjem jednog neodgovornog pojedinca i nedostatkom vremena.

PSIHOLOŠKA RADIONICA

Voditelji: prof. Landeka i prof. Radovanović

1. a) Svrha ove radionice bila je vidjeti kolika je spremnost i koncentriranost na suradnju sudionika i suočavanje s frustracijama i kontrola.

b) Svrha je postignuta. Prosječna ocjena je vrlo dobar.

Komentar: voditelji su dali maksimalni angažman, sjajno odrađena grupna terapija, ležerna atmosfera omogućila opuštanje.

2. Sudionici smatraju da će im ponešto informacija dobro doći u svakodnevnicu, prosječna ocjena je vrlo dobar.

3. Oba voditelja su ocjenjena vrlo dobrim. Podjela posla je dobro izvršena i rad se ne može ocjenjivati individualno.

KAKO ODRŽATI ZDRAVI MJEHUR KOD OSOBA S PARAPLEGIJOM I TETRAPLEGIJOM

Voditelj: prim. dr. sc. Dimanovski

1. a) Svrha ove radionice bila je detaljnije izložiti problematiku urogenitalnog trakta i obogatiti znanje s pitanjima.

b) Svrha je potpuno postignuta i ocjena je odličan.

Komentar: pojedince treba udaljiti zbog nediscipline.

2. Osobe su jako zadovoljne i smatraju da će im informacije u potpunosti pomoći u svakodnevnom životu. Ocjena je odličan.

3. Tema je bila atraktivna i voditelj je u potpunosti kvalitetno izložio temu. Ocjena je odličan.

INFORMATIKA KAO POMOĆ SAMOSTALNIJEM ŽIVOTU OSOBA S TETRAPLEGIJOM

Voditelji: Ehrlich-Zdvořák, Slonjšak

1. a) Svrha radionice: uputiti osobe kako mogu biti samostalne u svom radu i svom životu uz pomoć moderne tehnologije.

b) prosječna ocjena je vrlo dobar, odnosno dvoje smatra da je svrha dosta postignuta, jedna osoba smatra da je potpuno postignuta, dok jedna osoba smatra da je ponešto naučila.

Komentar: potrebno je više osoba sa iskustvom, zainteresiranih suradnika, te da je bila dobra edukacija.

2. Osobe smatraju da su tim informacijama ponešto naučili i prosječna ocjena je dobar.

3. Prosječna ocjena za voditelje je vrlo dobar, što znači da su se voditelji dosta trudili i dali sve od sebe.

Obradila: Anka Slonjšak

INTERVIEW

Razgovor s doktorom Gojkom Buljatom

Mnogi od naših kolega s uvažavanjem govore o doktoru Buljatu, i nije pretjerano tvrditi da imamo respektabilnog sugovornika i stručnjaka koji je stekao zavidan uvid u specifičnosti sudbinskih odrednica osoba s para/tetraplegijom od njihovog/našeg stradanja, zatim liječenja i rehabilitacije – sve do ponovnog uključivanja u relativno standardne tokove života. Svojim je marnim stjecanjem znanja izravno u funkciji poboljšanja kakvoće življenja osoba s ozljedama kralježnične moždine i, kao stručnjak/ekspert, on izmiče našem uvidu, ali kao čovjek i liječnik uživa naše puno povjerenje – s nadom da će još dugo ostati s nama na istom zadatku, da se neće umoriti u nastojanju da učinimo bitan pomak u stvaranju boljih preduvjeta liječenja, rehabilitacije i “uživanja” daška života osoba s para/tetraplegijom u društvu po mjeri čovjeka.

PITANJA I ODGOVORI:

1. P: U Vašoj mladosti Vaši prvi susreti s para/tetraplegijom, Vaši dojmovi, razmišljanja... Mislim da se i poimence sjećate – primjerice – S. Anića i drugih, zar ne?

O: Nakon završene specijalizacije iz opće kirurgije bio sam primljen 1978. godine u Kliniku za traumatologiju u Zagrebu, na odjel za zljede kralježnice, koji je tada vodio prof. dr. B. Zim-

mermann. Na ovom odjelu sam se prvi put susreo s pacijentima koji su, kao posljedicu ozljede, imali para ili tetraplegiju. Temelje pristupa problemima para i tetraplegije, kao posljedice ozljeda kralježnice, postavio je prof. dr. Zimmermann, koji je i osnovao ovaj odjel. Ove ozljede praćene su nizom komplikacija, uključujući upale mokraćnih putova, upale pluća, dekubitusa itd.

Kad sam shvatio koliko je teško i zahtjevno liječenje ovih pacijenata, otišao sam u edukaciju neurokirurgije koju sam završio 1984. godine. Osnovna poruka pomoći čovjeku došla je do izražaja. Ova teška grana medicine i danas je u razvoju na planu usavršavanja operacijskih tehnika te na planu istraživanja moguće regeneracije medule spinalis i prevencije komplikacija koje prate ove ozljede.

2. P: Pretpostavljam da Vas mnogima od naših čitatelja, mahom članova, nije potrebno posebno predstavljati, jer su neki bili i Vaši pacijenti. Pa ipak, molim Vas, izdvojite – kao, samo za nas – neke nama posebno zanimljive pojedinosti. Primjerice: Vaši hobiji, ili – što ste kad niste čovjek u bijelom, tj. liječnik?

O: Čovjek sam čiji je radni dan dug, osobito sada kada uz sav redovni medicinski posao obnašam i funkciju Ravnatelja Klinike za traumatologiju. Ostaje malo vremena za eventualne hobije. Danas mnogi pričaju o hobijima, međutim ja ne mogu naći neki određeni hobi kojem sam privržen. Znam otići preko ljeta na more u jednu staru dalmatinsku kuću gdje se bavim uređenjem okućnice i ribarenjem. Ne volim ničemu robovati, naprosto radim, radim svoj posao, a nakon toga nemam niti vremena, niti želje za nekim hobijem.

3. P: Kada danas k Vama dođe novostradali, kada Vi možda prvi i po prvi puta dijagnosticirate para/tetraplegiju, i još uz to kad se radi o mladoj osobi na pragu života... kao stručnjak i kao čovjek naravno da činite što možete, ali ipak je to osobit položaj. Pacijentu, roditeljima, široj obitelji... liječnik je, kao centralna osoba, nerijetko gledan kao jedina "slamka spasa". Možete li nam ukratko opisati tu "startnu napetost"?

O: Uvijek je to jedna teška situacija, jer u prvom momentu, kao liječnik i kao čovjek, pristupim tom pacijentu i razmišljam kako mu pomoći. Svi razgovori su usmjereni na konstataciju stanja i kako pomoći i dijagnostičkom metodom utvrditi pravo stanje ozljede ili bolesti. U prvom momentu kažemo pacijentu o njegovom stanju ozljede, ali se u tom momentu ne upuštamo u prognozu jer mislimo da taj prvi

momenat pacijent nije sposoban shvatiti stanje stvari, što ga može ga samo dotući. U razgovoru kažemo da je kralješnična moždina oštećena te da ćemo operacijom osloboditi kralješničnu moždinu pritiska i na taj način omogućiti onomu što je preživjelo da preživi. Na taj način mi ga nismo slagali, a ostavljamo mogućnost oporavka i nade.

Kada vidimo o kakvoj osobi se radi, nastojimo što prije na prihvatljiv način reći istinu da se brže pristupi korektnoj rehabilitaciji. A kasnije, kada je pacijent u takvom psihičkom stanju da znamo da to može prihvatiti, upozna ga se s daljnjim koracima.

4. P: Poznato nam je da ste dobro upoznali razne modele liječenja, rehabilitacije i habilitacije/resocijalizacije osoba s para/tetra usudom. U svom izlaganju znali ste nam ukazivati na suvremene trendove u svijetu. Neprijeporno je da su pred nama zahtjevni ciljevi i limitirajuće mogućnosti. No, što je – po Vašoj prosudbi – naša primarna zadaća; s jedne strane udruge, s druge zdravstva i socijale? Jasno, složena problematika, ali – barem kroki, može li? I, dodatno, vrlo konkretno pitanje: možemo li se nadati spinalnom centru i što to jest – taj spinalni centar?

O: Suvremeni pristup liječenja ozljeda kralježnice s neurološkim deficitom jest osnivanje spinalnog centra gdje je u najkraćem mogućem vremenu moguće ostvariti dijagnostiku i operaciju i operacijsko liječenje, a zatim rehabilitacija i planiranje reintegracije ozlijeđenog i resocijalizacija te prateće službe kroz poliklinički rad trebaju pratiti stanje osoba s para i tetraplegijom, posebice problema neurogenog mokraćnog mjehura, mogućih problema dekubitusa... te savjetovaništva za planiranje obitelji, socijalne službe i psihologa. Sigurno da je ovakvom centru potrebno liječiti i posljedice - kao spastična stanja, bol i probleme sa strane neurovegetativnog živčanog sistema.

5. P: Nama je u HUPT-u gotovo nerješiv problem sistematična i sveobuhvatna evidencija osoba s para/tetraplegijom, jer u takvom poslu moraju združeno sudjelovati više društvenih

čimbenika. Oslanjajući se na statističke podatke s Interneta ili iz drugih izvorišta, reinterpretacije i aproksimacije nisu primjerene našoj stvarnosti. Negdje bi trebala postojati baza/banka podataka (i utemeljenih planova osmišljavanja kakvoće življenja). Uvjereni smo da će s rastom HUPT-a, polako pa sigurno, doći do napretka i na ovom polju. No, što nam možete sugerirati – kako postati brži, efikasniji i na koga se osloniti, na čijoj suradnji inzistirati?

O: Klinika za traumatologiju je prijavila projekt Ministarstvu zdravstva RH o osobama s ozljedom kralježnice. Vjerujemo da ćemo stvoriti registar osoba s ozljedom kralježnice i da je to način registriranja osoba s para i tetraplegijom.

6. P: *Htjeli mi to, ili ne – uvijek nas (i ne samo nas!) “kopkaju” naučna dostignuća i perspektive budućih generacija para/tetra (za nas starije već je prekasno!). Američkim kolegama je ideal vertikalna – ne horizontalna, ne sjedilački način življenja... Jedan je provincijalni Napoleon znao (trbuho)zboriti: “Ili ćemo vam pomoći, ili ćemo prije izgorjeti!” Ja doista nisam pobornik te dramaturgije, ali sam još manje promotor utopističkih nadanja, samozavaravanja, medijskih i drugih obmana te ničim utemeljenih maštarija. A opet, dajem mašti krila pa maštam u nekim čudima bioinženjeringa i nekih fantazmagoričnih alternativa danas još u povojima... i poetiram da bez izravne Kristove intervencije “uzalud vam trud, sanjari”... Ovo je vrlo zahvalna tema: i poetična i znanstvenofantastična i komična i filozofična i ...? Konačno, moramo biti vrlo odgovorni prema mladima, prema senzibilnijim dušama svih uzrasta, ali i prema temeljnom značenju pojma “optimizam” koji bi, pretpostavljam, trebao biti neobojean vjerom koja izvire iz religija, znancoznanstva ili čak spekulacija. – Vjerujem da Vam ove teme i dileme nisu strane pa, kad Vas pitaju što nam u doglednoj budućnosti “naviješta” Vaša struka, a što Vi osobno krzmate u svojim mislima, otkrijte nam Vaš stav i poruku.*

O: U svijetu su uložena velika sredstva na programu oporavka motorike paraplegičara i tetraplegičara. Istraživanja idu u dva pravca.

Jedan je regeneracija centralnog živčanog sistema kralježnične moždine i elektrostimulacije. U mnoge mogućnosti napretka medicine nismo vjerovali, a ona su se ostvarila. Kao čovjek i liječnik duboko vjerujem u daljnji napredak istraživanja i bolje perspektive za ove ljude.

7. P: *U sveobuhvatnosti Vaše specijalnosti i u obimu Vašeg posla problemi osoba s para/tetraplegijom tek su segmentić vaših briga i obveza, no što je ono s čime se najčešće susrećete?*

O: Krajem prošle godine izabran sam za Ravnatelja Klinike za traumatologiju što je rezultiralo s povećanim obimom administrativnih poslova, ali sam i dalje najsretniji kad mogu raditi posao za koji sam se školovao i za kojeg sam išao u liječničku profesiju.

8. P: *E da bi postigli maksimalno moguću kakvoću življenja, na što osobe s para/tetraplegijom moraju posebno pripaziti, naravno, ne akcentuirajući samo i isključivo medicinski aspekt?*

O: Kad sam bio mladi liječnik, na početku kliničke prakse, u Klinici za traumatologiju dobio sam upit od jednog pacijenta iz Hrvatske, koji se oženio s Engleskinjom koja radi u Stock Mendevilu: “Doktore, što Vi znate o planiranju obitelji kod osoba s paraplegijom?” Taj momenat sam se posramio, ali i danas mnogi ljudi, pa i zdravstveni djelatnici, malo znaju o tom segmentu života osoba s para/tetraplegijom, tj. da i ovi ljudi mogu ostvariti uspješan obiteljski život.

9. P: *Postoji bezbroj pitanja koja bismo mogli postaviti, ali – vjerujem – bit će još puno prilika da se susrećemo. I, za kraj ovog kratkog razgovora, izdvojite ono što je po Vašoj prosudbi bitno za trenutak sadašnji osoba s para/tetraplegijom.*

O: Najbitnije za ovaj momenat je edukacija u svim segmentima društva te osnivanje pravog spinalnog centra.

I kao završno, mogao bih pribilježiti vrlo simpatičnu ljudsku gestu. Doktor Buljat, naime, nije posegnuo za sto-postotnom autorizacijom teksta. Naprotiv! Odvojio je dio svog vremena i osobno došao u sjedište HUPT-a i u gotovo nevezanom razgovoru smireno nam je diktirao svoje odgovore. Naravno, predsjednica je jedva stizala "uhvatiti" sukus, tipkajući po tipkovnici PC-a, dok je urednik "zanovijetao interaptinom", jer – znanja nikad dosta. A dr.

Buljat je naš razgovor zaključio začudnom jednostavnošću. Otrprike ovako: "Da sam vam sročio odgovore na vaša pitanja, bio bi to suhoparan razgovor. Ovako smo imali prigodu ljudski porazgovarati i možda je to vrednije od klasičnoga interviewa."

Hvala čovjeku koji ima još mnogo posla i od kojega s pravom mnogo očekujemo – što, naravno, ne obvezuje.

Tih o

KOMENTAR

Kolica nisu važna

Izbori polako postaju glupa potrošena priča koja pada u sjenu, dok medijatori polako pronalaze svježiju temu s kojom će zabavljati narod ili započeti novu srdžbu. Ima dovoljno znanja, duha i ukusa, štoga s kojim se popravlja sreća i proizvodi adrenalin zbog koječijih profita, sitnijih ili krupnijih interesa. Običan čovjek preko listića i glasačke kutije odigrao je svoju ulogu i naredne četiri godine, iako u autu, praviti će se važan kao *zoon politikon*, tek pred televizorom, ili u kakvoj pijanoj raspravi negdje u nekoj zadimljenoj kavani, pred susjedima... U toj igri demokracije nitko nije izuzetak. Svojom čarobnom snagom listić i glasačka kutija, uz pomoć demokratskih pravila, odigrali su svoje. Jedni odlaze, dolaze drugi, a ostali – kuš!

Na dan izbora i meni su pokucali na vrata, slično kao i ranijih godina susjedi, od kojih neke nisam vidio deset – pa i više godina. Predstavljajući se, kao dio izbornog povjerenstva, davali su mi do znanja da tamo neki činovnički svijet u nekom uredu, u gradu, i mene ipak ubraja među žive ljude. Dali su mi listić i rekli neka zaokružim.

Koji dio političkog kazališta je dobio moj glas – nije važno, kao ni to što ne vjerujem da je on mogao biti presudan za bilo koga, biti ikakav

jezičac na vagi koja je nekog usrećila visokom državnom plaćom i povlaštenom mirovinom, ili, u što ne vjerujem, da će on presuditi u donošenju bilo kakve značajnije odluke. Ali glas jednog 100-postotnog invalida je ipak glas jednak svakom drugom i može se uspoređivati s glasom bilo kojeg građanina ove zemlje; radnika, seljaka, suca, akademika, sveučilišnog profesora... Jer ovdje kolica nisu važna.

Na žalost, život je puno složeniji. Ovo blaženstvo ravnopravnosti našoj populaciji osigurava se, nažalost, tek svake četvrte godine – u doba izbora. Svi mi – koji poput ostalog svijeta ne mrzimo život, ali smo malo drukčiji ili podalje od njega – poželjeli bismo da izbori dolaze nešto češće. Ne zbog rušenja onih koji su tek izabrani. Nikako. Nemamo protiv nikoga ništa. Bilo bi to dobro zbog nas – da se češće počnemo osjećati ravnopravnim građanima. Za nas periferni ostaju političko-kadrovski obračuni radi bržeg smjenjivanja vlasti – recimo – onih kojima šefovanje zna brzo udariti u glavu, a ne znaju dobro raditi svoj odgovorni posao u cilju općeg dobra.

Ivo Bukovac

Prva ljetna škola za studente s invaliditetom u Rovinju - A. D. 2003.

Nadamo se da uz ovu fotoreportažu nije potrebna riječ, jer fotografije govore dovoljno rječito. Možemo samo poželjeti mladim studentima i budućim stručnjacima da dosegnu svoje ciljeve i žive mnoge od svojih sadašnjih mladenačkih ideala te da njihovim stremljenjima i ostvarenjima budu oplemenjene perspektive nailazećih generacija.

IZ DRUGIH MEDIJA

Zabranjeno vjenčanje

ZABRANJENO VJENČANJE je film Flavie Fontes.

Hedir Antonio de Brito, osoba s paraplegijom od petnaeste godine života, jednostavno se htio oženiti Elzimar Serafim, koja bijaše ljubav njegova života. On je poslao pozivnice za svadbu i uvrstio se za ženidbeni obred u rimokatoličkoj crkvi. Ali četrdeset dana prije vjenčanja Hedir je primio neočekivano pismo katoličke crkve iz Patrocinia, Brazil. Njemu je zanijekana mogućnost osnivanja braka uz obrazloženje da kao paraplegičar ne bi mogao KOPULIRATI. Ta je odluka crkvenih vlasti zasnovana na Vatikanskom Kanonskom pravu 1084.

Autorica filma govori o mladom paru, njihovim obiteljima, jednako kao i o lokalnim svećenicima i stanovnicima malog brazilskog gradića. Mnogi su se bojali izraziti svoje mišljenje pod utjecajem katoličke crkve, ili su eventualno izrazili srdžbu zbog situacije u kojoj ljubav i vjera oponiraju. Mladi bračni par je javno obznanio svoj konflikt s rimokatoličkom crkvom i dobili su pravu bujicu podrške.

Ovaj film dokumentira Hedirovu bitku da se oženi i da svojom pričom utječe na svoj mali grad i veliki Brazil.

ZABRANJENO VJENČANJE je istraživanje iz oblasti prava osoba s invaliditetom, njihove seksualnosti i vjere.

(Ovu smo pričicu s osmjehom i s blagom primjesom nevjerice čitali 17. lipnja 2003. godine, a i vi možete doznati nešto više surfanjem krzmajući: <http://www.filmakers.com/indivs/ForbiddenWedding.htm>)

(1)

Izložba radova članova HUPT-a

Izložba drvoreza i likovnih radova članova HUPT-a bila je postavljena u Galeriji "Ravnice" i trajala je od 7. do 30. listopada 2003. godine.

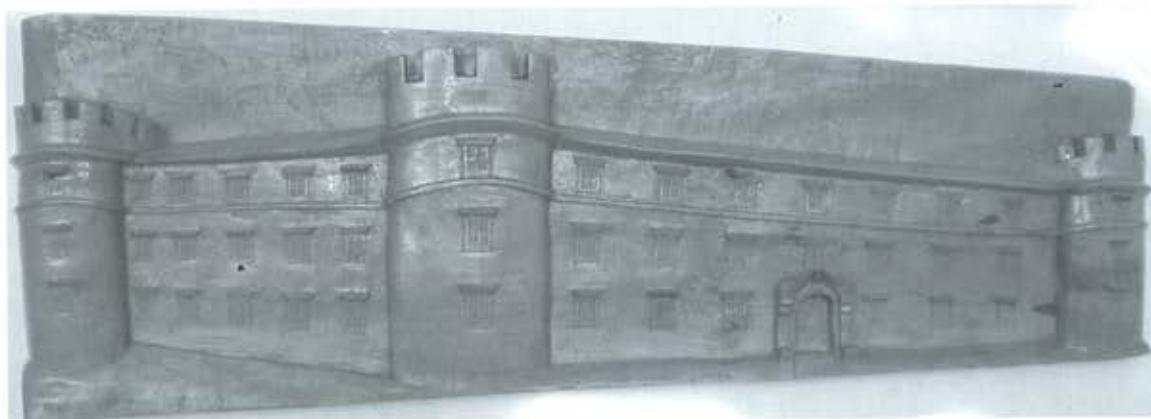
Poticaaj samoj ideji izložbe bio je samozatajni drvorezbar Franjo Brenca koji je rođen 1948. u Vrbovskom, gdje živi. Umirovljeni je radnik Drvne industrije i osoba s paraplegijom. Bavi se oblikovanjem drveta i drvorezbarstvom od 1966. Samouk je. Prve radove započeo je još u mlađim danima. Izrađuje reljefe i figure u lipovom drvu. Obrađuje životinjski svijet, arhitektonske spomenike, sakralne objekte i stare dvorce... Član je Društva naivnih umjetnika RH u Zagrebu, a izlagao je na više skupnih i samostalnih izložbi

(Vrbovsko, Kraljevica, Delnice, Lukovdol, Zagreb... i na jednoj od izložbi u Njemačkoj).

Ovoj su se izložbi pridružili i članovi likovne radionice HUPT-a (Ivan Delić, Božana Dejanović, Đurđica Kosić), a također i naš kolega i suradnik iz Čakovca Stjepan Kamenić.

Izložbu je otvorio akademski umjetnik Mato Lovrić svojim vrlo nadahnutim i poticajnim promišljanjem ostvarenog, kao i onog što je smjerodavno – kako za izlagače, tako i za potencijalne sudionike sličnih izložbi u organizaciji HUPT-a.

tiho

**IZLOŠCI
FRANJE
BRENCI**

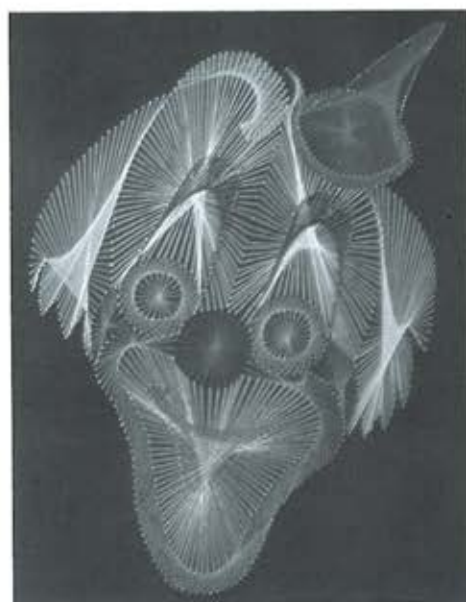
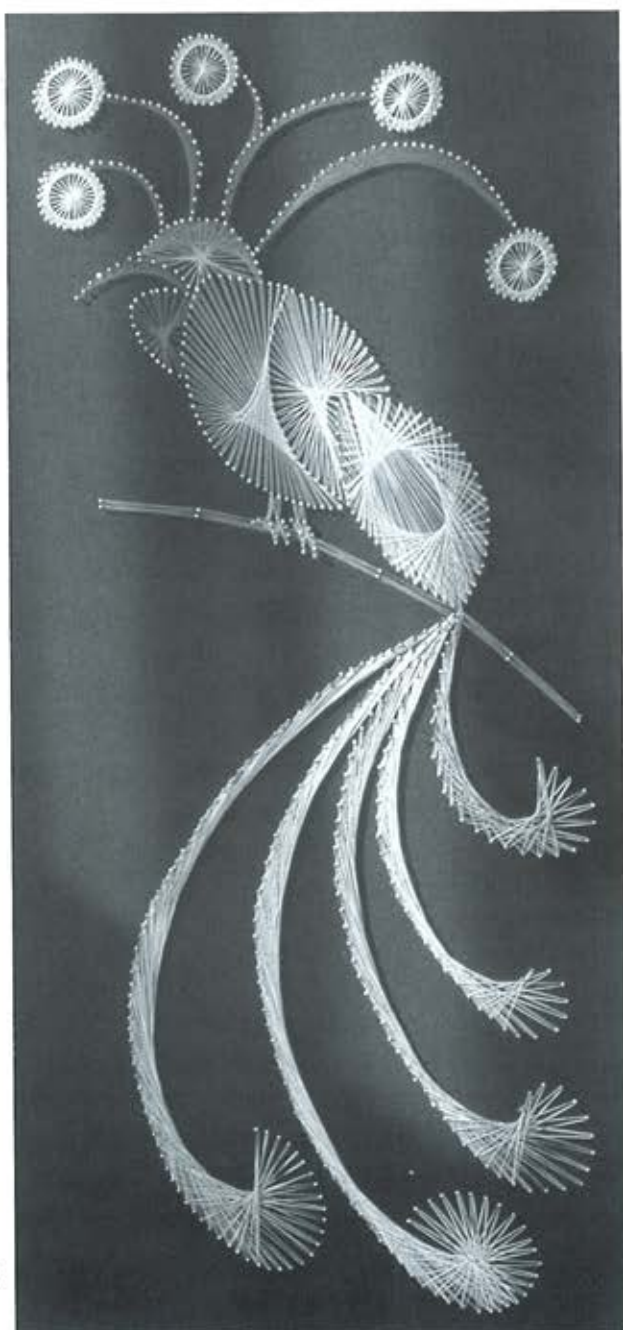

DJELIČAK OSTVARENJA
IZ HUPT-OVE RADIONICE

UVID U UMIJEĆE
STJEPANA KAMENIĆA

Novosti iz sportskog društva paraplegičara *Frankopan*

Sportsko društvo "Frankopan" pridruženo je HŠSI od Travnja 1972. Tijekom višedecenijske suradnje Milka je rasla s UPIK-om SRH i s HŠSI-om te stasala o vrhunsku sportašicu. Prve paraolimpijske medalje osvojila je 1972.

Na ovogodišnjem Državnom prvenstvu Hrvatske u atletici postignuti su sjajni rezultati. Potom su uslijedili novi nastupi i vrijedni rezultati.

Na Europskom prvenstvu u Assenu (Nizozemska) Miroslav Matić osvojio je treće mjesto u bacanju diska, a Milka Milinković treće mjesto u bacanju kugle. Miroslav Matić je svojim rezultatom ostvario A normu u bacanju diska za

nastup na paraolimpijskim igrama u Ateni 2004. godine, dok je Milka Milinković ostvarila B normu u bacanju kugle i do Atene trebat će dodatne napore.

Na Otvorenom prvenstvu Švicarske u atletici (Bassel, 30.-31. kolovoza 2003.) Miroslav Matić osvojio je dva treća mjesta: u bacanju čunja i u bacanju diska.

Na Otvorenom prvenstvu Slovenije u atletici (Celje, 7. rujna 2003.) nastupilo je šest članova

Društva, a postigli su tri osobna rekorda. Miroslav Matić osvojio je prvo mjesto u troboju. Denis

Marijon je bio treći na 100 m u memorijalnoj utrci prof. Bojana Hrovatina.

Valja istaći da je Miroslav Matić prvi sportaš među osobama s quadriplegijom (tetraplegijom) iz Hrvatske koji je osvojio neku medalju na nekom od europskih prvenstava.

Milka i Miroslav pripremaju se za sudjelovanje na Svjetskim igrama koje će se održati koncem listopada o. g. na Novom Zelandu.

U Sportskom društvu "Frankopan" ima razloga za zadovoljstvo – jasno, već sad se može reći da je za njima još jedna sjajna sezona.

t i h o

Svjetske igre u kolicima

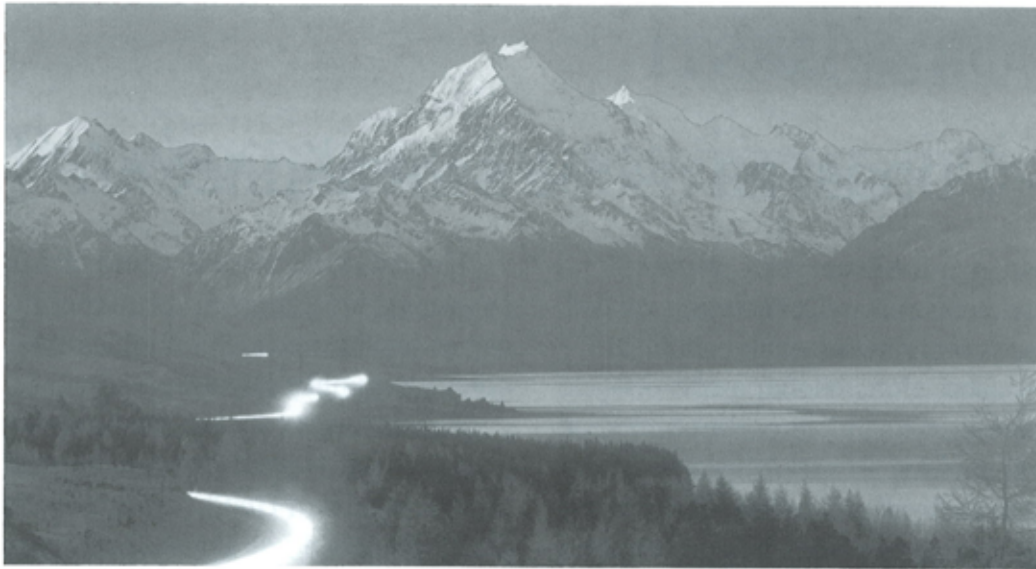
Novi Zeland je bio domaćin Svjetskih igara sportašica i sportaša u invalidskim kolicima. Svjetske igre u kolicima održane su u od 25. listopada do 2. studenoga 2003. godine u Christchurch. Među 43 zemlje sudionice takmičenja bila je i Hrvatska, a među 640 natjecatelja i natjecateljica bila je i naša Milka Milinković, koja je osvojila srebrnu medalju u bacanju kugle (s 6,41 m).

(1)

Christchurch, Novi Zeland (kao destinacija – u povjerenju – tiha patnja urednika)

Zalaz sunca podno Planine Cook gdje su svoje zore dozorili: Gec, Joja, Zoran, Mladen, Jelena, Vjeko, Nenad, Ivica...

Ambra bis s ambisa COMBIS-a

Pokrovitelj Ane Sršen *COMBIS* reklamira “snagu pravog izbora” plakatima (koje možete naći u zrakoplovima Croatian Aeralinsa i koji niti kao potvrda ovoga osvrta ne zavrjeđuju biti objavljeni) na kojima bijelo na crnom stoji da je Ana Sršen europska i svjetska rekorderka u plivanju, pobjednica na Paraolimpijskim igrama.

Čast Aninim europskim i svjetskim rezultatima i uzletima (nedavno je postigla i olimpijsku normu, na čemu joj čestitam), međutim, Ana Sršen do sada, još nikada, nije bila paraolimpijska pobjednica!

Ovo nije prvi slučaj (prisjetimo se Ž. Ogreste i T. Filipovića na HRT-u) da se Ana čak i osobno predstavlja i reklamira javnosti kao paraolimpijska pobjednica (zašto to i u živo nije demantirala, kad je imala prilike, tko zna?), a zna da to nikad bila nije i mora se još malo strpiti – barem do Atene.

Sve u svemu, Anini sponzori predobro poznaju svijet biznisa i reklame i znaju da i

antireklama/antipropaganda jest reklama/propaganda. A u našoj skromnoj zbilji – jer skromnost nas ne krasi – novaca nikad dosta. Osim toga, savjetnici joj solidno poznaju čudi bogova s Olimpa, bogova pri čijem će se tronu boriti za ono što već reklamira i najavljuje. A kako su ti bogovi iz antičke povijesti poznati kao grdni lažovi, kradljivci časti i slasti, ljubomorne blune, prevrtljivci, mitološki prijetvornici, smutljivci, svadljivci, kavgadžije, barufanti pro i anti, preljubnici, sladostrasni nasilnici, rodoskvrnitelji, perverznejaci, animalci, manijaci, znalci svih mogućih nepodopština etc, etc... i krakati i sakati za bogu plakati – valja biti na oprezu i malo se dodvoriti njihovim čudima i hirovima!!! Možda se baš u krilu njihove voljene Atene smiluju, ili – imaju oni na svom repertoaru, među 30-tisuća bogova, i nestašnog Kairosa! Pa – sretno, Ana! Zgrabi ga za čuperak! Šanse su ti 1:30 000.

Tihomir Perhat

Popust za osobe s invaliditetom

HTmobile odobrava 25% popusta na mjesečnu naknadu za sve Cronet tarifne modele za korisnike s invaliditetom većim od 80%.

Slijepo osobe, gluhe osobe, osobe oboljele od cerebralne i dječje paralize, osobe oboljele od distrofije, dijalizirani i transplattirani bubrežni bolesnici, paraplegičari, osobe oboljele od reumatskog artritisa te osobe oboljele od multiple skleroze - popust možete ostvariti predočenjem rješenja o tjelesnom oštećenju Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, iskaznice udruge ili potvrde ovjerene od strane udruge (potvrdu možete downloadati, ispisati na pisaču i ovjeriti u Udruzi).

Osobe s tjelesnim oštećenjem i invalidi rada s tjelesnim oštećenjem većim od 80% - popust ostvarujete uz predočenje Rješenja o tjelesnom oštećenju Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Hrvatski vojni invalidi domovinskog rata (I-IV grupa) s invaliditetom većim od 80% - popust ostvarujete uz predočenje Rješenja Ministarstva obrane Republike Hrvatske.

Popust mogu ostvariti samo privatne osobe, postojeći i novi pretplatnici jednog od Cronet tarifnih modela (Trend, Classic, Active, Pro i Dana). Korisnici koji koriste ovaj popust mogu mijenjati tarifne modele bez ograničenja.

Pretplatnik može koristiti samo jedan od popusta (Cronet student, Studentski popust ili Popust za osobe s invaliditetom), tj. popusti se ne zbrajaju.

Pretplatnici koji zatraže ovaj popust nisu obvezni potpisati pretplatnički ugovor na 12 mjeseci ili produženje ugovora.

Za ostvarenje popusta potrebno je doći u HTmobile dućan, HTcentar ili kod HTmobile partnera i predočiti osobnu iskaznicu (popis prodajnih mjesta možete pronaći na internetu).

Sve dodatne informacije možete dobiti pozivom Službe za Cronet korisnike na broj 098 1550.

Napomena: U cijene je uključen PDV.

Tarifni model	Mjesečna naknada [kn]	
	Redovita	S popustom
Trend	68,32	51,24
Classic	119,56	89,67
Active	178,12	133,59
Pro	229,36	172,02
Dana	59,78	44,84

Temeljne postavke neovisnog življenja

Uvod

Neovisno življenje je filozofija i pokret osoba s invaliditetom u cilju izjednačavanja mogućnosti, samopoštovanja i samoodređenja.

Neovisno življenje ne znači da osobe s invaliditetom ne trebaju nikoga ili da žele živjeti izolirano.

Neovisno življenje znači da osobe s invaliditetom trebaju imati mogućnost kontrole i izbora u svakodnevnom životu kao i "zdrave" osobe. To podrazumijeva da osobe s invaliditetom odrastaju u svojim obiteljima, idu u školu u susjedstvu, koriste isti autobus, rade na poslovima sukladnim obrazovanju i mogućnostima te da imaju mogućnost osnivanja vlastite obitelji. Kao najvažnije, osobe s invaliditetom trebaju voditi brigu o svojim životima, misliti i govoriti za sebe.

Valja znati da ne govorimo o neovisnosti, već, u suštini, o nepotrebnosti ovisnosti.

To je odmak od medicinskog modela invalidnosti i potpuna promocija socijalnog modela. Socijalni model pogleda na invaliditet ograničenja osoba s invaliditetom ne vidi u njihovim oštećenjima, već u barijerama u okolišu (mentalnim, građevinskim i inim barijerama). Te ih barijere sprječavaju da sudjeluju u zajednici. Socijalne barijere su glavni ograničavajući faktor za neovisno življenje. Invalidnost nije sama po sebi ograničavajuća. U prikladnom okruženju osobe s invaliditetom s korištenjem naučenih vještina te s pruženom pomoći – onoliko koliko je to nužno – mogu sudjelovati u svakodnevnim životnim aktivnostima, manje-više, isto kao i osobe koje nemaju vidljivi fizički invaliditet.

Filozofija neovisnog življenja utemeljena je na 4 osnovna principa:

1. Svaki je ljudski život od velike vrijednosti.
2. Svatko ima pravo na životni izbor, neovisno o oštećenju.

3. Osobe s invaliditetom – neovisno o fizičkom, intelektualnom ili senzornom oštećenju – imaju pravo preuzeti kontrolu svojih života.

4. Osobe s invaliditetom imaju puno pravo sudjelovanja u svakodnevnom životu.

Posebno je važno da osobe s invaliditetom trebaju učiti jedni od drugih, organizirati se i raditi na promjenama radi zaštite svojih ljudskih i građanskih prava.

Principi neovisnog življenja

Neovisno življenje je proces podizanja svijesti, osnaživanja i emancipacije. Taj proces omogućava osobama s invaliditetom postizanje jednakih mogućnosti, prava i puno sudjelovanje u svim segmentima društva.

Osobe s invaliditetom moraju biti u mogućnosti kontrolirati taj proces pojedinačno i kolektivno. Za postizanje toga cilja valja koristiti često savjetovanje i demokratske principe u radu.

Kao ravnopravni građani osobe s invaliditetom moraju imati isti pristup osnovnim životnim potrebama uključujući: hranu, odjeću, zaštitu, zdravstvo, pomoćna sredstva, servise za osobnu pomoć, edukaciju, zapošljavanje, a također i pristupačnost informacijama, komunikacijama, prijevozu, kao i pristup fizičkom i kulturnom okolišu, pravo na seksualnost i pravo na sklapanje braka te pravo na djecu i mir.

Pokret neovisnog življenja mora biti pokret svih osoba s invaliditetom izražavajući potrebe svih osoba s invaliditetom. Radi toga se moraju osloboditi svih predrasuda i posebno ohrabriti pojedine skupine, kao žene i sl. Djeci s invaliditetom valja omogućiti – i u obitelji i u društvu – da postanu neovisne odrasle osobe.

Osobe s invaliditetom moraju postići sve zahtjeve za izjednačavanje mogućnosti i puno sudjelovanje koji su definirani njihovim

potrebama, izborima i stupnjem korisničke kontrole.

Pokret neovisno življenje je suprotan razvoju i održavanju sustava koji promoviraju ovisnost kroz institucionalne odgovore.

Osobe s invaliditetom se moraju uključiti u istraživanje i razvoj, planiranje i donošenje odluka na svim razinama – u slučajevima koji se odnose na njihov život.

Ti su principi usvojeni na skupu ENIL-a rujna 1990.

Mreža neovisnog življenja uspostavljena je da ubrza širenje pokreta neovisnog življenja u svim zemljama Europe.

Definicija invalidnosti i ciljevi filozofije neovisnog življenja

Na temelju tih principa – u listopadu 1992. – invalidnost je definirana ovako:

“Invalidnost postoji ukoliko su bitna osobna i društvena iskustva pod utjecajem fizičkih i mentalnih ograničenja i iz njih proizašle diskriminacije.”

Sukladno tome, svaka organizacija – vladina i nevladina – djeluje po principima neovisnog življenja, ukoliko su joj bitne odrednice:

- Antidiskriminacija
- Otklon od medicinskog modela invalidnosti
- Deinstitucionalizacija
- Deprofesionalizacija
- Kontrola nad svojim organizacijama
- Upravljanje uslugama
- Peer Counseling
- Stvaranje mreža
- Advocacy

Peer Counseling

Peer Counseling je iskorak u neovisnom življenju kroz koji osobe s invaliditetom postaju savjetnici – kako osobama s invaliditetom, tako i stručnjacima. Peer Counseling jest razmjena iskustava na istoj razini – tzv. čisto savjetovanje. Provodi se individualno ili grupno.

Advocacy

Osviješteni pojedinci – stručnjaci i osobe s invaliditetom – kao promicatelji principa rada neovisnog življenja. U okviru djelatnosti imaju ulogu pružanja usluga savjetovanja pojedincima ili grupama – kako osobama s invaliditetom, tako i tzv. zdravima.

Informiranje i upućivanje

Informiranje i upućivanje se u okviru neovisnog življenja provodi u širokom spektru: od učenja vještina samopomoći do upućivanja u prava i informiranja o servisima i organizacijama.

Što je “osobna asistencija”?

“Osobna asistencija” znači kompenzaciju nemogućnosti kroz davanje zadataka drugim osobama. Radi se o aktivnostima koje ne može obaviti sama osoba s invaliditetom. “Osobni” znači da je pomoć usmjerena upravo zadovoljavanju potreba određene osobe. “Osobni” također znači da korisnik odlučuje koju aktivnost će zadati, kome, kada i kako će se ta aktivnost provesti. Vjerojatno da u svijetu osobnih računala i osobnih telefona izraz “osobna asistencija” dovoljno opisuje sam sebe.

Socijalnu politiku još uvijek ne kreiraju osobe koje ona najviše pogađa. Do danas korisnici pomoći moraju prihvaćati odluke koje donose drugi. Ukoliko se želi razviti i uloga osobnog asistenta u neovisnom življenju i socijalnoj politici, moramo se pripremiti pa usredotočiti se da to i postignemo.

Model neovisnog življenja je kod nas prepoznat kroz skrb o invalidima Domovinskog rata. Najteži invalidi Domovinskog rata imaju osobnog pomagača/asistenta. Cilj je pokreta neovisnog življenja zalagati se da se takva podrška proširi i za svekoliku skupinu invalida visokog stupnja u našoj Domovini.

M. Mirić i M. Knežević
koordinatore pokreta

Stvaranje sustavne politike za osobe s invaliditetom

*Poštovana gospodo Predsjedavajuća,
Dame i gospodo,*

Čast mi je i veliko zadovoljstvo pozdraviti Vas u ime Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, kao i u svoje osobno ime.

Socijalni model integracije ističe da problemi osoba s invaliditetom ne proizlaze iz njihove različitosti, već ograničenja koja im nameće društvo. Takav pristup usmjeren je prema osposobljavanju, normalizaciji, integraciji i participaciji, stjecanju samopouzdanja i samopoštovanja, te samoodređenju i samozastupanju. Navedeno naglašava sudjelovanje u izboru, donošenju odluka i preuzimanju odgovornosti svih članova društva, pa tako i osoba s invaliditetom.

Kvalitetu života osobe s invaliditetom ne određuje primarno njezino razvojno oštećenje, već uvjeti i utjecaji okoline kojima je osoba izložena. Sama filozofija inkluzije pred nas je postavila imperativ uključivanja osoba s invaliditetom u svakodnevnu životnu i društvenu stvarnost. Rastuća preokupacija kvalitetom života u nekom društvu dokaz je sazrijevanja i napretka društva. Rasprave i osvrti o kvaliteti života moraju obvezno uključiti termine kao što su izbor, mogućnost i zadovoljstvo. Razina kvalitete života svih, pa i osoba s invaliditetom, ovisi o stupnju osiguravanja neophodnih uvjeta svakoj osobi da razvije i ostvari životne planove sukladno načelima socijalne pravde i prava.

Nažalost, još uvijek u svim državama i društvima svijeta postoje zapreke koje sprječavaju osobe s invaliditetom da se u potpunosti koriste svim svojim pravima i slobodama. Time im je otežano puno sudjelovanje u životu zajednice. Stoga, osim na uklanjanju arhitektonsko-građevinskih barijera,

potrebno je sustavno i intenzivno raditi na promicanju građanstva i punog sudjelovanja osoba s invaliditetom u životu zajednice razvojem učinkovitih pravnih i političkih odredaba u cilju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom. Dakle, možemo s pravom reći da je briga i odnos prema osobama s invaliditetom ogledalo svake uređene države, društva, zajednice. Tu se nepogrešivo može odrediti o kakvoj se državi, društvu, zajednici radi. Moglo bi se reći da je šutnja o invalidnosti jedan od najtežih oblika invalidnosti društva, države, zajednice.

Stoga mi je posebno zadovoljstvo ukratko Vas upoznati s Nacionalnom strategijom jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine, koju je u siječnju ove Europske godine osoba s invaliditetom donijela Vlada Republike Hrvatske u cilju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u hrvatskom društvu.

Nositelj izrade Nacionalne strategije bio je Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži u suradnji s predstavnicima Hrvatskog sabora, tijelima državne uprave, Povjerenstvom Vlade RH za osobe s invaliditetom, udrugama osoba s invaliditetom kao i samim osobama s invaliditetom. Izrada je trajala dvije godine. Nacionalna strategija predviđa da u četverogodišnjem razdoblju tijela državne uprave u suradnji s jedinicama lokalne samouprave, udrugama osoba s invaliditetom, udrugama koje skrbe o osobama s invaliditetom te znanstveno stručnim institucijama realiziraju sve zadane mjere.

Nacionalna strategija jedinstvene politike za osobe s invaliditetom je *prva sustavna politika* na razini Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom bez obzira na *vrstu, vrijeme i okolnosti nastanka* njihova invaliditeta

Osnovni ciljevi Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom su:

- Promicanje i osiguravanje prava osoba s invaliditetom

- Stvaranje uvjeta za rješavanje problema, posebice donošenjem odgovarajućih pravnih odredbi

- Koordinirano djelovanje i informiranje

- Aktivno sudjelovanje osoba s invaliditetom

- Senzibiliziranje društva na potrebe osoba s invaliditetom

Kao osnovni problemi osoba s invaliditetom u hrvatskom društvu istaknuti su:

- neujednačenost prava osoba s invaliditetom s obzirom na stupanj, vrstu i uzrok oštećenja

- arhitektonsko-urbanističke barijere u svim segmentima društva (obrazovanje, zdravstvo, kulturne ustanove i dr.)

- nedostatna participacija osoba s invaliditetom u procesima odlučivanja na svim razinama

- učestalo kršenje prava osoba s invaliditetom (unatoč zakonskoj regulativi)

- nedovoljna informiranost o pravima osoba s invaliditetom, kako samih osoba s invaliditetom tako i šire javnosti

- pretežita ovisnost osoba s invaliditetom o sustavu socijalne skrbi, zbog

- nedovoljno reguliranog sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom

- neodgovarajuće uređen sustav obrazovanja i profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom (proces edukacijske integracije ozakonjen je davne 1980. godine)

Jedna od najvažnijih mjera Nacionalne strategije je zasigurno provedba Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, a koji omogućava profesionalnu rehabilitaciju, zapošljavanje i rad na otvorenom tržištu rada prema individualnim sposobnostima, mogućnostima i potrebama, sukladno dokumentima Europske unije, Vijeća Europe, Ujedinjenih naroda, Svjetske zdravstvene organizacije i Međunarodne organizacije rada, sustavno potiče samozapošljavanje osoba s invaliditetom.

U provedbi Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom potrebno je :

- uključivanje nevladinih organizacija osoba s invaliditetom

- razvijanje volonterstva i educiranje volontera

- osiguravanje novčanih sredstava za rad udruga osoba s invaliditetom i udruga koje skrbe o osobama s invaliditetom od strane Vlade RH što je realizirano Uredbom o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću (Narodne Novine 68/2003) kao i od jedinica lokalne samouprave i uprave.

Posebne novine koje je vrijedno naglasiti odnose se na:

- Uvođenje pravobranitelja za osobe s invaliditetom

- Otvaranje Ureda Vlade RH za osobe s invaliditetom

- Koordinacija aktivnosti svih tijela državne uprave te lokalne i regionalne samouprave

- Definiranje i jačanje uloge civilnog sektora

- obvezno iskazivanje planiranih i utrošenih sredstava, u državnom proračunu, za uklanjanje arhitektonskih i građevinskih barijera u državnim institucijama.

Mjere za čiju provedbu je zadužen Državni zavod su slijedeće:

Područje Obitelj i civilno društvo

- analiza stanja s prijedlogom mjera kvalitete života

- djece u udomiteljskim obiteljima (realizirano)

- izrada stručne podloge za uvođenje instituta osobnog asistenta (u tijeku)

- izrada programa sustavne psihosocijalne podrške djeci roditelja s invaliditetom (u tijeku)

- izrada programa djelovanja informiranosti putem medija o potrebama i mogućnostima osoba s invaliditetom

Područje Mirovinsko osiguranje

- izrada stručne i analitičke podloge o mogućnostima postupnog uvođenja invalidskog osiguranja (u tijeku)

Područje Koordinacija i informiranje

- izrada prijedloga poticanja i osnaživanja rada savjetovališta na području RH

· izrada priručnika o pravima osoba s invaliditetom u sustavu socijalne sigurnosti

Na samom kraju Nacionalne strategije nalaze se završne odrednice koje obvezuju sva tijela državne uprave na provedbu mjera iz Nacionalne strategije u cilju promicanja prava i unapređenja položaja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Nadalje, Državni zavod dostavit će do 1. veljače svake godine Vladi RH objedinjeno izvješće o provedbi mjera iz Nacionalne strategije, a tijela državne uprave dužna su u svoje godišnje planove uvrstiti mjere za provedbu u skladu s Nacionalnom strategijom te za isto osigurati sredstva iz državnog proračuna.

Tijela državne uprave dužna su u svoje godišnje planove uvrstiti mjere za provedbu u skladu s Nacionalnom strategijom te za isto osigurati sredstva iz državnog proračuna.

Posebno mi je zadovoljstvo informirati Vas da je Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži ispunio još jednu obvezu zadanu završnim odrednicama Nacionalne strategije koja se odnosi na izradu Nacrta plana realizacije Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine te ga poslao glavnim nositeljima mjera, tj. tijelima državne uprave na očitovanje.

Za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom, važna je koordinacija djelovanja i povezanost svih segmenata društva, i to na svim razinama. Pritom valja istaknuti jačanje suradnje sa civilnim sektorom. Prepoznavanje vrijednosti i potencijala u pomoći koju nevladine organizacije mogu pružiti vladinim institucijama na svim područjima, od velikog su značenja za razvoj sustavne politike prema osobama s invaliditetom. Stoga se u Republici Hrvatskoj na svim razinama vlasti kontinuirano radi na osnaživanju partnerskih odnosa s nevladinim organizacijama.

Iskreno se zahvaljujem Hrvatskoj udruzi paraplegičara i tetraplegičara, kao i svim nacionalnim udrugama osoba s invaliditetom na kontinuiranom upozoravanju na prepreke s kojima se osobe s invaliditetom susreću u praksi i pomaganju pri njihovom otklanjanju. Nadam se da ćemo i dalje uspješno surađivati u razvijanju i unapređenju sustavne politike prema osobama s invaliditetom.

Hvala na pozornosti!

*Predavanje gospode dr.sc. Adinde Dulčić
Radni vikend HUPT-a, 24.-26. listopada 2003.*

Legenda o Božićnoj svijeći

Na kraju jednog malog austrijskog sela nalazila se koliba u kojoj je živio skroman, ali velikodušan čovjek i njegova obitelj. Nisu imali mnogo, ali ono što su imali rado su dijelili s drugima. Odras njegovu velikodušnosti i ljubavi prema ljudima bila je uvijek upaljena svijeća na prozoru, da bi putnicima noću osvijetlila put.

Prolazile su godine, rat i razaranje nisu mimoišli ni ovo mjesto. Međutim, izgledalo je da ratna stradanja manje dotiču ovog čovjeka nego njegove suseljene, kao da ga zaobilaze. Zato su jednog dana odlučili i oni staviti svijeće u prozore.

Govorili su: "Hajde da i mi stavimo svijeće u prozore, možda je tajna sreće u tome."

Igrom slučaja, noć u kojoj je svjetlost svijeće obasjala prozor svake kuće u selu bila je upravo Badnja noć. I dogodilo se čudo! Još prije zore došao je u selo glasonoša noseći radosnu vijest - rat je završio, došao je mir. Taj je Božić bio čudesan, obasjao je srca mještanima ovog sela.

I sada, mnogo godina kasnije, ovaj lijep običaj stavljanja svijeće u prozor na Badnjak proširio se čitavim svijetom noseći poruku mira, ljubavi i nade svakom čovjeku

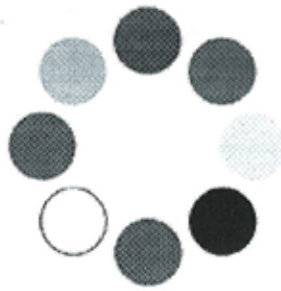
Austrijska priča

Audens - nova udruga

Audens

Hrvatska organizacija roditelja
s ozljedom kralježnične moždine

Audens

Croatian Organisation of Parents
with Spinal Cord Injury

Poštovana/poštovani,

U Hrvatskoj ne postoji organizacija koja bi se isključivo bavila temama koje se tiču osoba s invaliditetom, a koje se uz to i roditelji, odnosno žele imati djecu.

Postoje mnoge prepreke i problemi s kojima se susreću one osobe koje su roditelji, a invaliditet im se dogodio kad su već imali djecu. Osobe koje tek žele biti roditelji, još su u težem položaju, jer se susreću s fizičkim, ali i psihičkim problemima, gdje predrasude mogu odigrati čak i ključnu ulogu.

Zato...

Audens ima prvenstveni cilj okupiti na nacionalnoj razini roditelje – i one koji to žele postati - a koji imaju ozljedu kralježnične moždine. Također, udruga želi uključiti i njihove obitelji, prijatelje, kao i raznovrsne stručnjake.

Audens želi podržati pravo svake osobe s ozljedom kralježnice da ima djecu te da bude na odgovarajući način i podržana u svom roditeljstvu.

Audens daje težište na:

- Osobnoj (peer-to-peer) podršci.
- Telefonskom help-lineu.
- Stvaranju mreže roditelja s ozljedom kralježnične moždine.
- Informiranju stručnjaka vezanih za probleme roditelja s ozljedom kralježnične moždine.
- Suradnja sa stručnjacima vezanim za probleme roditelja s ozljedom kralježnične moždine.
- Glasilu.
- Informacijskim brošurama.
- Suradnji s drugim domaćim i međunarodnim organizacijama.

Stoga pozivamo sve zainteresirane koji se žele uključiti u stvaranje i rad Audensa da to i učine. Javite se na sljedeću adresu:

Audens
c/o Hrvatska udruga paraplegičara i
tetraplegičara
Park prijateljstva 1
10000 Zagreb

OBAVIJEST ZA ČLANOVE IZ ZAGREBA

U prostorijama Doma zdravlja Centar, u Runjaninovoj 4, Zagreb, počela je s radom Ambulanta za fizikalnu terapiju i rehabilitaciju za osobe s invaliditetom, a usluge su besplatne.

Molimo da nam se jave svi zainteresirani članovi HUPT-a radi utanačenja potreba i termina.

UPRAVNI ODBOR

Ime i prezime	Telefon	Mob. telefon	Fax / posao	E-mail
Roman Baštijan	042 313-400	098 636-611		
Mitar Drecun	01 23-12-971	091 50-83-125		
Janko Ehrlich Zdvořák	01 48-51-058	091 20-22-591	01 38-31-195	jankoez@yahoo.com
Željko Kladušan	052 213-095	091 59-71-626		zeljko.kladusan@pu.htnet.hr
Manda Knežević	01 23-12-674	091 76-99-686	01 38-31-195	neovisno@yahoo.com
Denis Marijon	01 60-55-107	091 76-56-491		denismarijon23@net.hr
Miroslav Matić	051 266-909	091 53-87-471		
Zdravko Podnar	044 520-029	098 227-601		zdravko.podnar@sk.htnet.hr
Anka Slonjšak	01 37-36-541	098 659-650		SL_Ana@yahoo.com

NADZORNI ODBOR

Ime i prezime	Telefon	Mob. telefon	Fax / posao	E-mail
Marijana Blažanović	031 866-200	091 25-03-641		mblazano@inet.hr
Božana Dejanović	01 66-85-762	091 50-83-125		bozana.dejanovic@yahoo.com
Željko Pilkić	031 812-895			

VIJEĆE ČASTI

Ime i prezime	Telefon	Mob. telefon	Fax / posao	E-mail
Josip Friščić	040 615-423	098 832-694		gljesinar@hotmail.com
Drago Šulek	01 38-98-889	091 51-47-958		
Dejan Suchy	031 862-084	091 51-14-106		

Iskustvo iz Cardiffa

Rookwood bolnica je ... specijalna neuroznanstvena jedinica za rehabilitaciju, smještena u Cardiffu, glavnom gradu Walesa, UK. S kapacitetom od 75 kreveta prima osobe s neurološkim oštećenjima kao što su spinalne ozljede i ozljede mozga, tumori mozga i slično. Najčešće nakon akutnog smještaja na odjelu neurologije/neurokirurgije na velškoj sveučilišnoj bolnici (University Hospital of Wales) osobe s neurološkim problemima se premještaju u rehabilitacijsku Rookwood bolnicu.

U sklopu bolnice nalazi se nekoliko centara, među kojima je centar za procjenu vozačkih sposobnosti nakon ozljeda/bolesti. Tu je i centar s pomagalima za neovisno življenje koja ljudima znatno mogu olakšati svakodnevno funkcioniranje. Tako se na jednom mjestu mogu naći pomagala i oprema za kupaonu, spavaću sobu, hranjenje, inkontinenciju, kuhinju, mobilnost i drugo. Stručnjaci uključeni u rad Centra su medicinska sestra, fizio i radni terapeut i oni procjenjuju individualne potrebe svakog pojedinca.

Tijekom rehabilitacije u Rookwood bolnici osobe s ozljedom kralježnične moždine maksimiziraju svoj potencijal i uče vještine neophodne za svakodnevni život. Tu se nalazi i bungalov čije korištenje koordinira odjel radne terapije, a opremljen je kao prilagođeni dvosoban stan i prvenstveno služi procjeni mogućnosti samostalnog života osoba koje su na rehabilitaciji, ali i pokušaju prilagodbe na što prirodnije okruženje pred sam otpust iz bolnice.

Ono što svakako treba naglasiti, a nedostaje u našem procesu rehabilitacije je planiranje otpusta i dobra komunikacija između stacionarne rehabilitacije i službi u zajednici. Dok je osoba još u bolnici, u suradnji sa socijalnom službom rade se potrebne prilagodbe u kući klijenta. Najčešće radni terapeut iz bolnice odlazi u kućnu posjetu i napravi procjenu fizičke okoline te sugerira moguće prilagodbe, što kasnije tehničari i realiziraju.

Neposredno pred otpust iz bolnice obavezni su timski sastanci stručnjaka uključenih u

rehabilitaciju zajedno s klijentom i članom njegove obitelji. Razgovara se o postignutoj samostalnosti, problemima koji su se pojavili, tijekom prilagodbe fizičke okoline i drugim aktualnim pitanjima. Kada je osoba otpuštena iz bolnice nije prepuštena sama sebi i svojim sposobnostima snalaženja u novim okolnostima.

U zajednici postoje timovi koji se bave specifičnom područjima. Tjedan dana sam provela s timom u zajednici koji se bavi ozljedama mozga, a u njegov rad su uključeni medicinska sestra koja je ujedno i koordinator tima, fizioterapeut, psiholog, radni terapeut i rehabilitacijski trener koji provodi govorne vježbe, fizio i radnu terapiju po uputama i nadzorom prethodno navedenih stručnjaka. Liječnik nije stalni član tima, međutim, ako postoji medicinski problem kod klijenta, naravno, njega se konzultira. Nakon što je osoba upućena u tim u zajednici, najčešće dva stručnjaka posjete osobu u njenom domu i naprave screening nakon kojeg prezentiraju slučaj ostalim članovima tima te svi zajedno odluče da li je adekvatan za njih. Nakon toga stručnjaci naprave potrebne procjene te se sastanu zajedno s klijentom/obitelji i razgovaraju o identificiranim problemima, planu terapije i ciljevima. Ako se klijent slaže s prijedlozima stručnjaka, sastavi se ugovor kojim se definiraju problemi, ciljevi i metode intervencije, na koji se potpišu klijent i voditelj slučaja kao znak da će se pridržavati plana, što mi se učinilo vrlo korisnim.

Obično se nakon tri mjeseca radi evaluacija, što znači ponovni susret stručnjaka i klijenta gdje se razgovara o postignutim ciljevima, problemima koji su se pojavili, eventualnim promjenama i slično.

Vjerujem da osobe kojih se izravno tiče velški zdravstveni i socijalni sustav imaju neke primjedbe na njegovu organizaciju i prava koja iz njega ostvaruju, no, iz perspektive sustava "Lijepe naše" stječe se dojam da je osoba partner u rehabilitaciji, da se prepoznaju njeni problemi i potrebe koji se pokušavaju zadovoljiti.

Ivana Klepo

ZAKONSKA REGULATIVA

Vlada Republike Hrvatske 2003.

Na temelju članka 30. stavka 2. Zakona o Vladi Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 101/98, 15/2000 i 117/2001), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 2. listopada 2003. godine donijela

Odluku

O NAKNADI DIJELA SREDSTAVA PRI UVOZU OSOBNOG AUTOMOBILA U VISINI PLAĆENOG POREZA NA DODANU VRIJEDNOST ZA 2003. GODINU

I.

Odlukom o naknadi dijela sredstava pri uvozu osobnog automobila u visini plaćenog poreza na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: Odluka), uređuju se uvjeti i postupak za ostvarivanje naknade dijela sredstava u visini plaćenog poreza na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: naknada) osobama s invaliditetom pri uvozu osobnog automobila u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2003. godine.

II.

Korisnici naknade su:

1. osobe s invaliditetom sa 100% tjelesnog oštećenja;
2. osobe s invaliditetom s najmanje 80% tjelesnog oštećenja funkcija organa za kretanje.

III.

Tjelesno oštećenje iz točke II. ove Odluke utvrđuje:

- Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, područna služba, Odsjek medicinskog vještačenja, a prema Zakonu o listi tjelesnih oštećenja, ili
- prvostupanjsko i drugostupanjsko liječničko povjerenstvo za pregled osoba obuhvaćenih Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, a prema Pravilniku o utvrđivanju postotka oštećenja organizma vojnih i civilnih invalida rata.

IV.

Korisnik ostvaruje naknadu:

- a) ako tu naknadu nije ostvario po drugoj osnovi;
- b) ako nije hrvatski branitelj ili član njegove obitelji koji je prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji oslobođen plaćanja poreza na dodanu vrijednost pri uvozu osobnog automobila;
- c) ako se ne nalazi na stalnom smještaju u ustanovi;
- d) ako ima važeću vozačku dozvolu za upravljanje osobnim automobilom.

V.

Naknadu mogu ostvarivati i osobe koje ne ispunjavaju zdravstvene uvjete za izdavanje vozačke dozvole za upravljanje osobnim automobilom, ako se druga osoba obveže da će u okviru skrbi za invalidnu osobu i za njezine potrebe upravljati osobnim automobilom.

Pod drugom osobom iz stavka 1. ove točke smatra se:

- osoba koja temeljem akta nadležnog tijela skrbi za korisnika,
- članovi obitelji korisnika koji s njim žive u zajedničkom domaćinstvu,
- srodnici koji se obvežu da će u okviru skrbi za invalidnu osobu i za njezine potrebe upravljati osobnim automobilom.

VI.

Naknada se može ostvariti pri uvozu novih i rabljenih automobila, ako je osobni automobil uvezen izravno od strane korisnika, kojima je carinarnica obračunala i naplatila porez na dodanu vrijednost ili je osobni automobil kupljen od poduzeća uvoznika - obveznika poreza na dodanu vrijednost.

VII.

Zahtjev za ostvarivanje naknade podnosi se s potpunom dokumentacijom Ministarstvu rada i socijalne skrbi.

VIII.

Uz pisani zahtjev za ostvarivanje naknade osoba s invaliditetom iz točke IV. ove Odluke prilaže:

- a) rješenje nadležnog tijela iz točke III. ove Odluke;
- b) dokaz o uvezenom osobnom automobilu i plaćenom porezu na dodanu vrijednost;
- c) presliku važeće vozačke dozvole;
- d) potvrdu carinarnice, nadležne prema prebivalištu podnositelja zahtjeva, da u protekle tri godine prije podnošenja zahtjeva nije ostvario tu naknadu ili oslobođenje od plaćanja poreza na dodanu vrijednost.

IX.

Uz pisani zahtjev za ostvarivanje naknade osoba s invaliditetom iz točke V. ove Odluke prilaže:

- a) rješenje nadležnog tijela iz točke III. ove Odluke;
- b) dokaz o uvezenom osobnom automobilu i plaćenom porezu na dodanu vrijednost;
- c) pisanu i ovjerenu izjavu korisnika da će osobni automobil koristiti samo za vlastite potrebe i ovjerenu izjavu druge osobe koja će upravljati uvezenim osobnim automobilom za potrebe invalidne osobe;
- d) ovjerenu presliku važeće vozačke dozvole osobe koja će upravljati uvezenim osobnim automobilom za potrebe invalidne osobe;
- e) akt nadležnog tijela o skrbi korisnika, ako je takav akt donesen;
- f) potvrdu carinarnice, nadležne prema prebivalištu podnositelja zahtjeva, da u protekle tri godine prije podnošenja zahtjeva nije ostvario tu naknadu ili oslobođenje od plaćanja poreza na dodanu vrijednost.

X.

Naknada se može ostvariti za iznos do 70.000,00 kuna vrijednosti osobnog automobila koji se uvozi, u koju cijenu nisu uračunati carina, posebni porez (trošarina) i porez na dodanu vrijednost.

U slučaju da je vrijednost uvezenog automobila veća od iznosa iz stavka 1. ove točke, korisnik ima pravo na naknadu u visini razmjerno plaćenog poreza na dodanu vrijednost na vrijednost uvezenog osobnog automobila određenu stavkom 1. ove točke.

XI.

Rješenje nadležnog tijela iz točke VII. ove Odluke o ostvarivanju prava na naknadu korisnik podnosi upravnom tijelu nadležnom za registraciju motornih vozila, radi upisa:

a) u knjižicu vozila, rubrika "Napomene", bilješke sljedećeg sadržaja:

"Vozilo invalidne osobe. Zabrana otuđenja 5 godina (do ** **200*)", te

b) u prometnu dozvolu vozila, rubrika "Napomene", bilješke sljedećeg sadržaja: "Vozilo invalidne osobe. Ovlašteni za upravljanje vozilom su _____ (ime i prezime i JMBG)".

XII.

Osobni automobil na čiji je uvoz korisnik ostvario pravo ne smije se otuđivati prije isteka roka od pet godina od dana ostvarivanja naknade.

Ako korisnik otuđi osobni automobil prije roka utvrđenog stavkom 1. ove točke, dužan je izvršiti povrat naknade razmjerno vremenu korištenja osobnog automobila od dana ostvarivanja prava na povrat do dana otuđenja.

XIII.

U slučaju totalnog uništenja uvezenog automobila u saobraćajnoj nesreći, a prije isteka roka iz stavka 1. točke XII., korisnik nije dužan izvršiti povrat naknade.

U slučaju smrti korisnika prije isteka roka iz stavka 1. točke XII. ove Odluke, nasljednici 1. nasljednog reda, koji su naslijedili osobni automobil korisnika, imaju sva prava i obveze korisnika prema ovoj Odluci.

XIV.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavljuje se u "Narodnim novinama."

Klasa: 410-19/03-01/03

Urbroj: 5030104-03-1

Zagreb, 2. listopada 2003.

Predsjednik
Ivica Račan, v. r.

Vlada Republike Hrvatske

2219

Na temelju članka 22. stavka 1. i članka 187. stavka 4. Carinskog zakona ("Narodne novine", br. 78/99, 73/2000, 92/2001 i 47/2003), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 25. rujna 2003. godine donijela

Uredbu

O UVJETIMA I POSTUPCIMA ZA OSTVARIVANJE OSLOBOĐENJA OD PLAĆANJA CARINE

16) OSLOBOĐENJE OSOBNIH AUTOMOBILA INVALIDNIH OSOBA

članak 26.

Oslobođeni su od plaćanja carine osobni automobili, koji se uvoze u svrhu osobne uporabe od strane invalidnih osoba sa 100% tjelesnog oštećenja ili najmanje 80% tjelesnog oštećenja funkcije organa za kretanje, srazmjerno postotku tjelesnog oštećenja korisnika povlastice (članak 187. stavak 1. točka 18. Carinskog zakona).

Invalidnom osobom u smislu stavka 1. ovoga članka smatra se:

- a) osoba s 80% ili više tjelesnog oštećenja donjih ekstremiteta, odnosno oštećenja hrptenjače ili centralnog živčanog sustava, koje ima za posljedicu oštećenje funkcije donjih ekstremiteta, te
- b) osoba sa 100% tjelesnog oštećenja nastalog zbog:
  - oštećenja donjih i drugih ekstremiteta,
  - oštećenja funkcije bubrega (dijalizirani bolesnici),
  - oštećenja vida (slijepe osobe), te
  - tetraplegijskih ili paraplegijskih bolesti.

Povlasticu iz stavka 1. ovoga članka mogu ostvariti invalidne osobe koje:

- a) imaju važeću vozačku dozvolu za upravljanje osobnim automobilom, odnosno
- b) ne ispunjavaju zdravstvene uvjete za izdavanje vozačke dozvole za upravljanje osobnim automobilom, ako se druga osoba obveže, da će u okviru skrbi za invalidnu osobu i za njezine potrebe upravljati tim automobilom, i to:
  - članovi uže obitelji korisnika carinske povlastice (bračni drug, roditelji i djeca) koji s korisnikom povlastice žive u zajedničkom kućanstvu, odnosno
  - druge osobe (najviše dvije), kojima je temeljem propisa ili rješenjem tijela nadležnog za socijalnu skrb povjerena skrb korisnika povlastice.

Carinska povlastica iz stavka 1. ovoga članka može se ostvariti jednom u pet godina, i to do 100.000 kn carinske vrijednosti osobnog automobila koji se uvozi, a ako carinska vrijednost premašuje tu svotu, na razliku vrijednosti obračunava se i plaća carina.

Stupanj tjelesnog oštećenja kao uvjeta za ostvarivanje carinske povlastice iz stavka 1. u vezi sa stavkom 2. ovoga članka utvrđuje se primjenom odredbi o vrstama i stupnju tjelesnog oštećenja utvrđenih propisima o mirovinskom osiguranju, odnosno propisima o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, a na temelju pisanog nalaza i mišljenja ovlaštenog vještaka, koji obavlja poslove vještačenja pri ostvarivanju prava prema propisima o mirovinskom osiguranju, odnosno po propisima o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Uz pisani zahtjev za ostvarivanje carinske povlastice invalidne osobe iz stavka 3. točka a) ovoga članka, prilažu se:

- a) pisani nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka o vrsti i stupnju tjelesnog oštećenja (stavak 5.), te
- b) važeća vozačka dozvola.

Uz pisani zahtjev za ostvarivanje carinske povlastice invalidne osobe iz stavka 3. točka b) ovoga članka, prilažu se:

- a) pisani nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka o vrsti i stupnju tjelesnog oštećenja (stavak 5.),
- b) pisana izjava korisnika povlastice i osoba koje će biti ovlaštene upravljati osobnim automobilom uvezenim uz carinsku povlasticu iz stavka 1. ovoga članka, ovjerena po javnom bilježniku,
- c) ovjereni preslik važeće vozačke dozvole osoba koje će sukladno odredbama ovoga članka biti ovlaštene upravljati vozilom koje se uvozi uz povlasticu (stavak 3.), te
- d) akt nadležnog tijela o povjeravanju skrbi o korisniku povlastice (stavak 3. točka b) alineja druga), ako je takav akt donesen.

Na zahtjev korisnika povlastice rješenjem nadležne carinarnice o ostvarivanju carinske povlastice iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se osobe koje su sukladno stavku 3. točka b), te ispravama iz stavka 7. točke b) i d) ovoga članka ovlaštene upravljati odnosnim osobnim automobilom.

Rješenje carinarnice iz stavka 8. ovoga članka korisnik povlastice podnosi tijelu državne uprave nadležnom za registraciju motornih vozila, radi sljedećih upisa:

- a) u knjižicu vozila u rubriku "Napomene", bilješke: "Vozilo invalidne osobe - zabrana otuđenja 5 godina (do **.**.20**.godine)", te
- b) u prometnu dozvolu vozila, u rubriku "Napomene", bilješke "Vozilo invalidne osobe. Ovlašteni su za upravljanje vozilom—— (ime i prezime i broj vozačke dozvole)".

Napomena:

Napominjemo da ovdje objavljujemo samo dio vladine uredbe koja se odnosi na osobe s invaliditetom.

Komentar

Objavljujemo ovu Odluku u G-HUPT-u kao poziv članovima da, ukoliko su kupili automobil tijekom 2003. godine, mogu zatražiti povrat poreza na dodanu vrijednost (PDV).

Istovremeno želimo podsjetiti da je Vlada RH na kraju svog mandata, u Godini osoba s invaliditetom, bila uveliko "velikodušna". Odrekla se PDV-a u korist određenog broja osoba s invaliditetom (neprijeporno boljih imovinsko-kreditnih potencijala, kako se to događalo čak i u soc-realizmu odakle vuče debele korijene vladajuća garnitura/oligarhija) koji su kupili ili će kupiti automobil do konca 2003. godine (ne mali broj i na račun osoba s invaliditetom).

Pitamo se, jesu li u Vladi svjesni da je ovakva Odluka vrlo prozirnija? To je beskrupulozno, grozno i odiozno, bacanje mrvica koje će neki

"sretnici" uspjeti pokupiti. Pravo stanje je zapravo sljedeće: osobama koje imaju probleme s mobilnošću i kojima automobil doista predstavlja ortopedsko pomagalo oduzeto je pravo na kupnju

automobila uz oslobađanje od PDV-a i trošarine, jer nema političke volje ni snage, ponajmanje uljuđenosti kroz društvenu solidarnost i proklamirane vrijednosti izjednačavanja mogućnosti, da im se to pravo vrati. Jedno pozitivno pravo ukinuto je s obrazloženjem zlorabljenja (neke analize govore da zlorabitelji jesu uvjetovani zakonskom nedorečenošću i zlorabljenjem najnezaštićenijih, ili pak dovoljno imućnih da se upuste u izvrđavanje zakona). Zar mnoge poštene osobe s invaliditetom, zbog nesposobnosti državnih mehanizama kontrole, moraju podnositi kaznu zato što su oni koji ocjenjuju i procjenjuju davali dozvole kvazi invalidnim osobama, tzv. lažnim invalidima i švercerima ljudskom nesrećom? Hoće li, dakle, poštene osobe s invaliditetom trpjeti ovu dugogodišnju kaznu nesposobnih i nedalekovidnih političara, a također i zaglušujuće nevještih sankcionera zakonskih

prekršitelja, sve do nekih novih izbora, kada bi se mogli ponovo sjetiti neki vižljastiji krojači zakona u i pri Vladi RH - e da bi neko perfidno rješenje doprinijelo stvaranju pozitivnije slike o njihovom (ne)radu, a što bi se moglo reflektirati na bolje rezultate izbora na kojima osobe s invaliditetom usijanim političkim glavama nisu ništa više od desetpostotne populacijske monete za potkusurivanje?

Pitamo se, je li netko u Vladi RH pri donošenju ovakvih odluka pomislio koliko je osoba koje za kretanje koriste invalidska kolica (a to su nedvojbeno sve osobe s paraplegijom i tetraplegijom) obespravljeno nepristupačnošću (u ovom slučaju) svih vrsta javnog prijevoza? I koja im je alternativa?

I da nam se ne kaže, valja nama sačekati povoljnija vremena bez tranzicijskih bremena.

mit

Tiha noć

1. Ti - ha noć, sve - ta noć! Sve već spi, sa - mo bdi
 Jo - sip sve - ti s Ma - ri - jom ko - ja pje - va si - nu svom:
 spa - vaj Bo - ži - ću moj! _____ Spa - vaj Bo - ži - ću moj! _____

Tiha noć, blažena noć!
 Bože moj, smiješak tvoj,
 kako blag je s ustašca tih,
 mir nam donosiš sladak i tih.
 Sviće nam radosti dan, sviće nam radosti dan.

Tiha noć, sveta noć
ponoć je, spava sve
samo Marija
s Josipom bdi
diuno djetesce
pred njima spi
rajski resi ga mir.

